

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

NEBEZPEČÍ RASISMU A ANTISEMITISMU

Autor práce: Lenka Drvolová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DRVOLOVÁ, L. *Nebezpečí rasismu a antisemitismu : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2013. 64 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: rasismus, rasa, náboženství, předsudky, antisemitismus, holocaust, Židé

Cílem práce je popsat a analyzovat aktuální projevy rasismu a antisemitismu. Teoretická část pojednává obecně o rasismu a antisemitismu jako o hrozbě pro demokratickou společnost. Vymezuje základní pojmy, druhy rasismu i antisemitismu a uvádí členění lidských ras. Dále se zabývá národnostními menšinami v ČR, které bývají často hlavním terčem diskriminace. V souvislosti s tím se v práci objeví rasově motivovaná trestná činnost, kde je stručně uvedeno jakých trestných činů je možné se v souvislosti s rasismem a antisemitismem dopustit, vymezuje hlavní znaky a formy, nakonec i charakteristiku pachatele a objekty, které se nejčastěji stávají terčem těchto jevů. Bakalářská práce dále definuje příčiny a průběh Židovského a Romského holocaustu, upozorňuje na hrozící nebezpečí a uvádí statistický přehled obětí pro představu závažnosti této společenské problematiky. Praktická část, na základě teoretické části a dotazníkového šetření, zkoumá názory Čechů na rasismus, snaží se o zachycení postojů k menšinám a celkové vnímání rasismu a antisemitismu v ČR.

ABSTRACT

DRVOLOVÁ, L. *Dangers of Racism and Antisemitism : Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 64 p. Supervisor: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: racism, race, religion, prejudices, antisemitism, holocaust, Jews

The aim of this thesis is to describe and analyze the current manifestations of racism and anti-Semitism. The first one deals about racism and anti-Semitism as a problem of democratic society. It defines the basic concepts, types of racism and anti-Semitism and provides a division of the human races. It also deals about national minorities in the Czech Republic, who are the main targets of discrimination. In connection with this work appear racially motivated crime, which is briefly described what crimes are possible in the context of racism and anti-Semitism let out the main characters and forms, eventually characteristics of the offender and the objects that are most often targets of these phenomena. Bachelor thesis further defines the causes and course of the Jewish and Roma Holocaust, warns of impending danger and provides a statistical overview of victims of the seriousness of the idea of social problems. The practical part based on the theoretical part and a questionnaire survey examines the Czechs' opinions on racism, trying to capture the attitudes towards minorities and the perception of racism and anti-Semitism in the Czech Republic.

OBSAH

ÚVOD.....	- 8 -
1 CÍLE A METODIKA	- 9 -
2 RASISMUS A ANTISEMITISMUS	- 10 -
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY	- 10 -
2.2 DRUHY RASISMU	- 12 -
• <i>Tvrký rasismus</i>	- 12 -
• <i>Měkký rasismus</i>	- 12 -
• <i>Biologický rasismus</i>	- 12 -
• <i>Kulturní rasismus</i>	- 12 -
2.3 LIDSKÉ RASY	- 13 -
• <i>Europoidní rasu</i>	- 13 -
• <i>Mongoloidní rasu</i>	- 13 -
• <i>Negroidní rasy</i>	- 13 -
2.4 DRUHY ANTISEMITISMU	- 14 -
• <i>Náboženský antisemitismus</i>	- 14 -
• <i>Nacistický antisemitismus</i>	- 14 -
• <i>Rasový antisemitismus</i>	- 14 -
3 MENŠINY, EXTREMISMUS, PŘEDSUDEKY	- 15 -
3.1 NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V ČR	- 15 -
• <i>Vietnamci</i>	- 16 -
• <i>Romové</i>	- 17 -
3.1.1 <i>Židé</i>	- 18 -
3.2 PROJEVY RASISMU	- 20 -
• <i>Rasová diskriminace</i>	- 21 -
• <i>Rasové násilí</i>	- 22 -
3.3 EXTREMISMUS.....	- 22 -
• <i>Pravicový extremismus</i>	- 23 -
3.4 PROJEVY ANTISEMITISMU.....	- 24 -
3.4.1 <i>Mýtus o židovském spiknutí</i>	- 24 -
3.4.2 <i>Popírání holocaustu</i>	- 25 -
3.4.3 <i>Tradiční předsudky</i>	- 26 -
3.4.4 <i>Nepřátelství vůči státu Izrael</i>	- 26 -
3.4.5 <i>Projevy antisemitismu v ČR za rok 2012</i>	- 27 -
4 RASOVĚ MOTIVOVANÁ TRESTNÁ ČINNOST V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	- 30 -
4.1 TRESTNÁ ČINNOST Z NENÁVISTI	- 30 -
4.2 PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	- 31 -

•	<i>Ústava České republiky</i>	- 31 -
•	<i>Listina základních práv a svobod</i>	- 31 -
•	<i>Trestní zákoník</i>	- 32 -
4.3	OBĚŤ A PACHATEL TRESTNÉ ČINNOSTI	- 37 -
4.3.1	<i>Oběť trestného činu</i>	- 37 -
4.3.2	<i>Pachatel trestného činu</i>	- 38 -
	<i>Pachatelé extremistického, rasového a xenofobního násilí</i>	- 39 -
4.4	ETNICKÉ A DALŠÍ MENŠINY V ČESKÉ SPOLEČNOSTI	- 41 -
4.4.1	<i>Romové</i>	- 42 -
4.4.2	<i>Homosexuálové, bisexuálové, transsexuálové (LGBT)</i>	- 42 -
4.4.3	<i>Postižení</i>	- 43 -
5	DOPADY RASISMU A ANTISEMITISMU	- 44 -
5.1	ROMSKÝ HOLOCAUST	- 44 -
5.2	ŽIDÉ A HOLOCAUST	- 45 -
6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	- 48 -
6.1	HYPOTÉZY	- 49 -
6.2	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	- 49 -
6.3	POTVRZENÍ / VYVRÁCENÍ HYPOTÉZ	- 55 -
	ZÁVĚR	- 57 -
	POUŽITÉ ZDROJE	- 59 -
	LITERÁRNÍ ZDROJE	- 59 -
	LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY	- 61 -
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	- 61 -

ÚVOD

Rasismus je chápán jako nadřazování jedné rasy nad druhou a vyskytuje se ve společnosti už řadu let. Z toho důvodu je nutné, přistupovat k němu jako k jevu, který se stále mění a vyvíjí. Do kategorie rasismu bývá často zařazován antisemitismus. Ten je definovaný jako politický patologický jev s projevy nacionalistických a extrémistických hnutí. Každý člověk už se pravděpodobně s těmito pojmy setkal. Ať už v běžném životě, nebo prostřednictvím masových médií. I přes to, že v současnosti není téma antisemitismu tak aktuální, jako tomu bylo v historii, je nutné věnovat této problematice stále pozornost, aby se dějiny neopakovaly a nedošlo tak např. k dalšímu holocaustu.

Hlavním důvodem pro výběr tohoto tématu bakalářské práce je jednak dlouhodobější zájem o problematiku rasismu a antisemitismu, a jednak přesvědčení mnohých lidí o tom, že se antisemitismus vztahuje pouze na židovské obyvatelstvo a pokládají tento pojem za velmi úzký. Ve skutečnosti je ale mnohem širší, než se na první pohled zdá. To je způsobeno především nedostatkem informací, nebo jejich zkreslením. Obě témata jsou velmi rozšířená a diskutabilní, zastoupená jak v české, tak cizojazyčné literatuře.

První část práce je zaměřena na základní definice důležitých pojmů, které se v práci často vyskytují. Věnuje se zejména seznámení s jevy jako rasismus, rasa, předsudek, antisemitismus, a s tím související holocaust. Po seznámení s těmito pojmy následuje stručný přehled o dělení rasismu a lidských rasách a druzích antisemitismu, se kterými se můžeme ve společnosti setkat.

Další kapitola se zabývá etnickými menšinami, extremismem a předsudky. Jsou zde uvedeny nejvíce ohrožené menšiny, které se stávají terčem diskriminace, následují projevy rasismu, včetně charakteristiky souvisejících politických ideologií. Pozornost je dále věnována zejména pravicovému extremismu a skupinám skinheads. Následují projevy antisemitismu ve světě, jako např. mýtus o židovském spiknutí, popírání holocaustu, tradiční předsudky a nepřátelství vůči státu Izrael. V této podkapitole se objeví i projevy antisemitismu na území České republiky.

Vzhledem ke studovanému oboru bude zmíněna rasově motivovaná trestná činnost, především její znaky, formy, objekty a pachatelé této trestné činnosti.

Další část je zaměřena na dopady rasismu a antisemitismu. Je zde stručný náhled do historie židovského a romského holocaustu, a pro zdůraznění hrozícího nebezpečí a závažnosti, i statistiky obětí těchto událostí.

Poslední kapitola se ztotožňuje s praktickou částí práce. V úvodu je uvedena stručná informace o cíli a metodě výzkumu. Dále navazuje vlastní výzkum prostřednictvím dotazníku, zpracovaný při tvorbě bakalářské práce.

1 CÍLE A METODIKA

Rasismus a antisemitismus jsou jevy, které nevznikly ze dne na den. Doprovází lidstvo řadu let a pravděpodobně vždy provázet budou. Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat aktuální projevy rasismu a antisemitismu. Z důvodu porozumění se zde objeví charakteristika souvisejících a v práci se vyskytujících pojmů, jako např. rasa, předsudky, holocaust. Celkově by měl vzniknout přehled o projevech rasismu a antisemitismu, extremismu a trestné činnosti na území ČR.

Mezi dílčí cíle patří nastínění vztahu různých subkultur a hnutí ke vzniku extremistických incidentů. Upozornění na hrozící nebezpečí, kam patří i holocaust a rasově motivovaná trestná činnost.

Teoretická část je tedy obsahovou analýzou odborné literatury a internetových zdrojů, týkajících se této problematiky. Cílem praktické části je zmapovat projevy rasismu a antisemitismu v současnosti a zjistit, jaká je jejich četnost a tendence, včetně postojů české veřejnosti.

K dosažení těchto cílů budou použity různé metody. Mezi tyto metody se bude řadit především studium odborné literatury, vztahující se k tématu bakalářské práce. Dále to bude analýza a komparace této odborné literatury.

Bakalářská práce, konkrétně praktická část, bude vycházet z dotazníkového šetření. Šetření se bude zabývat vztahem a postoji vybraného vzorku české populace k jiným rasám. Cílem je snaha o zachycení názorů a postojů lidí k osobám jiného etnika či národnosti. Na základě dotazníku s převážně uzavřenými otázkami bude zjišťováno, zda jsou lidé tolerantní vůči svému okolí, netrpí předsudky a rasistickými názory, a zda mají vůbec tušení o tom, co je antisemitismus. V dotazníku se objeví i otevřené otázky, zkoumající vědomí lidí o nebezpečí a následcích rasismu a antisemitismu. Dotazník bude rozdán a rozeslán lidem různých věkových kategorií a různého postavení, čímž budou zjištěny různé pohledy na příslušníky jiných ras a zároveň znalosti, které respondenti mají.

Nakonec bude použita srovnávací metoda, pro v práci uvedené projevy rasismu a antisemitismu, znázorněné v grafech. Statistické metody pro počet obětí židovského, romského holocaustu a rasově motivované trestné činnosti na území České Republiky.

2 RASISMUS A ANTISEMITISMUS

2.1 Základní pojmy

Rasa je arabského původu. Zneužívá biologické teorie polyfyletismu, předpokládá fyzickou a duševní nerovnost lidských ras a rozhodující vliv rasových odlišností na dějiny a kulturu lidstva. V antropologii je neutrálním pojmem, vztahujícím se k diferenciaci lidských plemen. Jedná se o souhrn dědičných rysů, kterými se vyznačuje určitá skupina daného druhu lidí.¹

Rasismus představuje způsob myšlení a jednání, který se vyskytuje všude tam, kde je možné najít příslušníky více ras. Na základě biologických rozdílů vychází z předsudků, že si nejsou lidské rasy rovny. V takovém případě dochází ke zdůrazňování vlastních předností "nadřazených" ras.²

Rasismus lze chápat jako určitý druh agrese, kterou zvyšují biologické a kulturní odlišnosti. Mezi takové odlišnosti se řadí např. barva pleti, vzhled obličeje, vlasy, kulturní normy, hodnoty, společenské chování, apod. Podstata rasismu spočívá v nenávisti člověka k člověku. Rodí se především z nedostatku tolerance, pochopení a porozumění. Výsledkem vždy bývá ignorace a odmítání vědeckých argumentů, přinejmenším jejich zkreslování a přizpůsobování vlastním názorům.³

Rasismus se ve společnosti vždy vyskytoval, vyskytuje a je velmi nepravděpodobné, že v budoucnu zmizí. Jisté je jen to, že se ho nejspíš nikdy nepodaří vymýtít. Proto je velmi důležité, udržet ho v únosných mezích a chovat se tak, aby pro mladé lidi a budoucí generace přestal být přitažlivým.

Z právního hlediska se rasismus projevuje jako postoj a jednání, které může vyústit v protiprávní činy. Samotný termín není uveden v žádné terminologii právních předpisů.⁴

Více informací o protiprávním jednání a trestných činech spojených s rasismem, se nachází v kapitole Rasově motivovaná trestná činnost.

Rasová diskriminace znamená odlišování, vylučování, znevýhodňování jedinců a skupin, poškozování, popírání a omezování jejich práv. To se děje na základě odlišnosti náboženství, národnosti, kultury, jazyka nebo barvy kůže.⁵

Předsudek představuje fixovaný, obvykle negativní či hostilní postoj, zaměřený na určitou společenskou skupinu.⁶

¹ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 13.

² KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 24.

³ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 25.

⁴ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 14.

⁵ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 268.

⁶ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 267.

Antisemitismus je antihumánní a nedemokratický jev. Jde o nenávisť a předsudky vůči Židům a činy, které vyplývají z tohoto přesvědčení. Dnešní svět se stále více vyznačuje konzervativními názory, způsobenými zejména nedůvěrou ve vše cizí. Myšlení lidí je hodně ovlivněno xenofobními tendencemi a nedokáží tak zaujmout vstřícný postoj k problematizovaným cizineckým komunitám, stigmatizovaným skupinám (homosexuálové a další skupiny), které se nějakým způsobem odlišují od většiny.⁷

Pojem antisemitismus je sám o sobě nepřesný a zavádějící. Někdy se dokonce můžeme setkat s názorem, že se jedná o pojem až scestný. Lze ho vyložit jako odpor k Semitům, nebo-li Židům a dalším národům, které hovoří některým ze semitských jazyků (arabština, hebrejšťina, aramejšťina).

Wilhelm Marr tvrdí, že se jedná o nenávisť vůči Židům. Židé jsou podle něho zvláštní zvrhlou a zhoubnou rasou pro společnost.⁸

Agentura Evropské unie pro základní práva vytvořila pracovní definici: „*Antisemitismus je takový způsob nazírání na Židy, který vyústí v nenávisť vůči nim. Slovní a fyzický antisemitismus je namířen proti Židům i nežidovským osobám, případně jejich majetku, proti židovským společnostem, institucím a náboženským komunitám.*“⁹

Holocaust nemá v dějinách obdoby. Jeho cílem bylo vyhlazení evropských Židů, odsouzených za to, že se narodili. Nikoli kvůli náboženskému přesvědčení nebo politickým názorům. Holocaust je spojován s A. Hitlerem a celým nacistickým režimem, založeném na německé nadřazenosti. Už jen to, že se někdo narodil jako Žid znamenalo, že si nezaslouží žít a být považován za lidskou bytost.¹⁰

Přesto, že se holocaust zapsal do historie především pro svou brutalitu, bezohlednost a krutost, existují mezi námi lidé, kteří tuto skutečnost popírají a považují za smyšlenou. Holocaust se ale netýká pouze židovského obyvatelstva, nýbrž také Romů, kteří byli rovněž považováni za méněcennou rasu. Přesto, že počet obětí není tak vysoký jako v předchozím případě, neznamená to, že by byl méně zážející. Cikánský tábor připravil o život přibližně 220 000 – 500 000 vězňů. Historici k nim navíc dále připočítávají okolo 90 000 Romů, zavražděných za ustašovského režimu v Chorvatsku.¹¹

⁷ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 156.

⁸ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 43.

⁹ Pracovní definice antisemitismu. *European Forum on Antisemitism* [online]. 2012 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.european-forum-on-antisemitism.org/working-definition-of-antisemitism/cestina-czech/>>.

¹⁰ WISTRICH, R. S.. *Hitler and Holocaust*. United Kingdom, 2001, s. 13 - 14.

¹¹ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 180, 198.

2.2 Druhy rasismu

Rasismus se obvykle dělí z několika hledisek. Nejdůležitější a nejčastější dělení je na měkký a tvrdý, biologický a kulturní rasismus.

- **Tvrký rasismus**

Tento druh je velmi nebezpečný, z důvodu své agresivní povahy. Jeho názory jsou společnosti otevřenější, než v případě měkkého rasismu. Díky svým projevům je společností snadno rozeznáván, neboť se projevuje např. ničením, hanobením, vyhrožováním, zášti a otevřenými útoky, které mohou vyústit až v zabití. Jeho nositelé chtějí docílit čistoty rasy, izolace, či úplné likvidace obyvatelstva. Takovými nositeli mohou být různá společenská a politická organizační seskupení, státní orgány a instituce.¹²

- **Měkký rasismus**

Měkký rasismus se ve společnosti vyskytuje mnohem více, než rasismus tvrdý. V tomto případě se jedná spíše o pasivní společenský postoj majoritní skupiny, která připisuje minoritě horší charakterové vlastnosti. Nejedná se o agresi, ani o promyšlenou a veřejně hlášanou ideologii. Používá vylučování, omezování, rozlišování a diskriminaci, např. z důvodu nezaměstnanosti, nedostatku bytů, či krádeží.¹³

- **Biologický rasismus**

Biologický rasismus přisuzuje vlastnosti na základě viditelných biologických znaků, nejčastěji barvy pleti.¹⁴

- **Kulturní rasismus**

Kulturní rasismus vnímá kulturní rozdíly a předpokládá, že kultura jedné rasy je lepší, než kultura jiná.¹⁵

Kromě výše zmíněných se setkáváme ještě se 2 podobami rasismu. **Lidový rasismus**, projevovaný sklonem připisovat příslušníkům jiných ras či etnik odlišné a horší charakterové vlastnosti. Menšiny se díky tomu začnou sami vnímat jako cizinci, nedůvěřují majoritnímu prostředí a výsledkem obvykle bývá porušování nebo nerespektování obecně sdílených norem. Druhým případem je **rasismus ideologický**, který hledá racionální zdůvodnění pro své činy. Tato podoba je vždy spojena s nadvládou a mocí, které mají násilný rozměr. Ten se následně projevuje vyhlášením radikální asimilace, izolace a v krajním případě likvidačními programy.¹⁶

¹² ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 13.

¹³ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 13.

¹⁴ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 24-25.

¹⁵ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 24 – 25.

¹⁶ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 10-11.

2.3 Lidské rasy

Rasu můžeme obecně dělit na základě 4 kritérií:

- *druh* – např. lidská rasa
- *poddruh* – např. mongoloidní rasa
- *etnicita, náboženské vyznání* – např. židovská rasa
- *viditelné dědičné charakteristiky* – např. afričtí Američané.¹⁷

Nejčastější a nejpoužívanější klasifikací je rozlišení 3 základních ras: europoidní, mongoloidní a negroidní. Jako popisný znak v tomto případě dominuje především barva kůže, ale v úvahu jsou brány i další faktory.¹⁸

• **Europoidní rasu**

představují lidé bílé pleti s mírně vlnitými až kadeřavými vlasy. Jejich obličej postupuje od úzkého po široký, s dopředu vystupující čelní kostí, prominujícím nosem a úzkými rty. Mají dobře vyvinuté ochlupení včetně vousů. Barva vlasů a očí bývá od světlé až po velmi tmavou. Tato rasa údajně původně obývala Evropu, Malou a Přední Asii, Kavkaz, severozápadní Indii, severní Afriku a později se rozšířila dále. Europoidní rasa se dále může dělit na 4 skupiny, kam patří nordický, baltický, dinárský a alpínský typ.¹⁹

• **Mongoloidní rasu**

charakterizuje žlutá barva pleti s rovnými a řídkými vlasy. Široký obličej s prominujícími lícními kostmi, tmavýma očima, středním až širokým nosem, středně silnými rty, řídkým ochlupením, poměrně velkým trupem a krátkými končetinami. Tato rasa je nejpočetnější, neboť do ní patří velké množství etnik, např. vietnamské a čínské.²⁰

• **Negroidní rasy**

mají tmavé vlnité nebo kudrnaté vlasy, černou barvu pleti, široký obličej s vypouklým čelem, tmavýma očima, širokým nepřilíš vystupujícím nosem, masitými rty, malou bradou, řídké ochlupení a úzké dlouhé končetiny. Je uváděno, že tato rasa původně sídlila na některých místech v Africe a Asii, odkud byla později násilně rozšířena do Severní Ameriky.²¹

Starší antropologická literatura používá členění na velkou a malou rasu. Velkou rasou je jedna ze 3 výše popsaných. Malou rasu představují jejich nejrůznější podskupiny, tzv. druhotné znaky (tvar hlavy, obličej, barva očí).²²

¹⁷ DANICS, Š., KAMÍN, T. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha, 2008, s. 114.

¹⁸ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 15.

¹⁹ WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 63-65.

²⁰ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 15.

²¹ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 15.

²² KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 15-16.

Se členěním lidských ras dochází k jejich míšení, které se začalo objevovat v průběhu migrace lidské populace. Mnohem výrazněji se ale začíná promítat v současné době, kdy jsou lidé více zaměřeni proti přistěhovalcům a cizincům. Tento proces tedy vzbuzuje mezi lidmi různé pocity. Pro někoho může být míšení příjemné, mající genetický přínos. Nicméně nesmíme zapomínat na skutečnost, že se naopak může stát neúnosným, ba dokonce odporným a nemyslitelným. Nejčastějšími typy míšenců jsou mesticové (běloch + Indián), mulati (běloch + černochoch), zambové (černochoch + indián) a kreolové (španělské označení Indiánů). Tyto příklady mohou posloužit k představě o různých kombinacích. Ve skutečnosti existuje nespočetné množství nejrůznějších kombinací odstínů pleti a mixování genů.²³

2.4 Druhy antisemitismu

Antisemitismus se jeví jako prostý a jednoduchý pojem. Ve skutečnosti nemá pouze jednu příčinu a existuje tedy několik druhů antisemitismu.

V literatuře se nejčastěji setkáváme s dělením na:

- **Náboženský antisemitismus**

Jeho projevy jsou založené na konfliktech mezi křesťanstvím a judaismem, či islámem a judaismem. Židé byli hlavním cílem útoků nábožensky motivovaného násilí, pronásledování a deportací. Důvodem těchto činů je židovské vnímání své osoby jako něco lepšího, než jsou ostatní. Díky speciálnímu svazku s Bohem byli vyvoleným národem. Právě arogance Židů byla jedním z důvodů vyvolání zášti a opovržení.²⁴

- **Nacistický antisemitismus**

Nacisté využili všech stereotypů vůči Židům a připravili na jejich základě prostřednictvím tisku, školství, vědy a umění, likvidační proces. Ten dosáhl vrcholu za 2. světové války, při vyvraždění 6 milionů Židů.²⁵

- **Rasový antisemitismus**

Počátky rasového antisemitismu sahají mnoho století před období, kdy se objevil ve střední Evropě. Rasový antisemitismus se nikdy vyloženě nerozvinul, ale přesto se v mnoha zemích vyskytoval. Vycházel stejně jako v minulosti z náboženských prvků.

Řada autorů přichází ještě s dalšími klasifikacemi, jako např. Řecko-římský antisemitismus a křesťanský anti-judaismus. Tyto klasifikace ale nejsou tak podstatné. Navíc jsou si jejich definice vzájemně velmi blízké.²⁶

²³ WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti : člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 69.

²⁴ LAQUEUR, W. *Mění se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 9 – 10.

²⁵ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 167-168.

²⁶ PAVLÁT, L. a kol. *Židé. Dějiny a kultura*. Praha, 2005, s. 100.

3 MENŠINY, EXTREMISMUS, PŘEDSUDKY

Výzkumy veřejného mínění ukazují od 90. let 20. století stále vyšší nárůst negativních postojů českých obyvatel vůči přistěhovalcům. Díky stále vyššímu nárůstu imigrantů, existuje řada extremistických a nacionalistických vyznavačů, kteří nejsou a nebudou připraveni na přijetí odlišných skupin či jedinců.²⁷

Lidé jsou v životě zvyklí na vše, co je pro ně známé a bývají velmi nedůvěřiví vůči všemu novému a cizímu. Současný vývoj společnosti však zapříčiňuje nárůst imigrantů, se kterým se někteří lidé srovnají a nevnímají přistěhovalce jako problém. Na druhé straně ale vzbuzuje negativní postoje.²⁸ Obvykle se cítíme bezpečně, pokud žijeme ve skupině stejných lidí. Mimo ni vzniká strach a nenávisť vůči cizímu (neznámému). „*Původně jsme se snad báli hlavně šelem a hadů, ti však z našeho bezprostředního okolí prakticky zmizeli; zato přibylo – ve srovnání s východní Afrikou před 150 tisíci let – hodně cizích lidí. Jedinci s odlišnými zvyky jsou tedy pro nás dnes symbolem divočiny.*“²⁹

Často zdůrazňujeme rozdíly mezi námi a pro nás cizími lidmi, které představují cizinci. Tím vznikají ustálené a zjednodušené obrazy, zvané stereotypy.³⁰ Stereotypy jsou společně s předsudky založeny na stejném psychologickém základě. Jedná se o představy a názory o jiných skupinách lidí, které se přenášejí mezi generacemi. Příkladem takových postojů mohou být např. následující vlastnosti, prisuzované Čechy jiným národům. „*Němci – pilní, pracovití, agresivní; Francouzi – galantní, jednající se šarmem; Italové – hluční, veselí, nespolehliví; Rusové – pohostinní, srdeční, nekulturní atd.*“³¹

3.1 Národnostní menšiny v ČR

Pojem menšina má mnoho definic. Podle Komise pro lidská práva OSN, z roku 1951 je národnostní menšina „*skupina osob, která je na rozdíl od ostatního obyvatelstva státu početně menší, nezaujímá vedoucí postavení a její příslušníci – občané tohoto státu – vykazují v etnickém, náboženském nebo jazykovém ohledu znaky, jež je odlišují od ostatního obyvatelstva. Vykazují přinejmenším implicitně pocit sounáležitosti zaměřený na zachování vlastní kultury, vlastních tradic, vlastního náboženství nebo vlastního jazyka.*“³²

²⁷ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 9.

²⁸ WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 148.

²⁹ TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha, 2007, s. 66.

³⁰ TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha, 2007, s. 66.

³¹ PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova : Teorie - praxe – výzkum*. Praha, 2000, s. 36.

³² ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 90-91.

Česká republika je od 1. 1. 1993 samostatným demokratickým státem, kde žijí nejen Češi, ale postupem času se zde vyskytuje stále více cizinců. Před mnoha desítkami let se ČR nemusela potýkat s řešením multikulturních problémů, alespoň ne v takové míře jako dnes. Až otevření hranic způsobilo převratnou změnu a zapříčinilo postupné setkávání českých občanů s mezinárodní migrací. Do ČR přicházeli lidé z různých států světa. Někteří se zde usadili, našli si zaměstnání a získali české občanství. Právě neznalost a první kontakty s dosud neznámými národy způsobily různé reakce a přístupy k novým občanům. Vše se ještě více zkomplikovalo se vstupem ČR do Evropské unie v roce 2004, kdy došlo k rozlišování nejen trvalých pobytů, ale i pobytů dlouhodobých a přechodných pro občany EU a rodinné příslušníky.³³

Podle posledního Sčítání lidu Českého statistického úřadu z roku 2011 se přihlásilo k české národnosti celkem 6 711 624 osob + 521 801 moravských a 12 214 slezských občanů. Celkem tedy 7 245 639 Čechů. Dále je zde 147 152 Slováků, 39 096 Poláků, 18 658 Němců, 5 135 Romů, 8 920 Maďarů, 17 872 Rusů, 53 253 Ukrajinců, 29 660 Vietnamců a 2 642 666 obyvatel nevedlo žádnou národnost.³⁴

Vzhledem k poměrně vysokému počtu cizinců při posledním sčítání, možnému předpokladu stále vyššího nárůstu migrace a reakce některých obyvatel na cizí rasy je zřejmé, že bude docházet ke snaze o vytvoření stejnorodé společnosti. To pravděpodobně způsobí vytlačování všech, kteří se odlišují. A to i přesto, že uznávají demokratický režim, základní práva a svobody.³⁵

Nyní se blíže podíváme na nejvíce ohrožené národnostní menšiny, které se stávají terčem diskriminace.

- **Vietnamci**

Jedním z hlavních důvodů negativního pohledu na Vietnamce je jejich uzavřenost a kulturní odlišnost. Nemůžeme ale zapomínat ani na tzv. éru stánkařů, kdy dochází k vytváření vlastní vietnamské komunity. Dále na jazykovou bariéru a samotný fyzický vzhled, který se od Evropanů na první pohled velmi odlišuje.³⁶ V současné době se počet Vietnamců na území České republiky pohybuje okolo 30 000, nicméně nelegálně jich zde může pobývat až trojnásobek.³⁷

³³ Počet cizinců – Přehled aktuálního vývoje. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje>.

³⁴ Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2009-2011 [cit 2013-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.scitani.cz/>>.

³⁵ *Cože? Já, a rasista?* Praha, 2002, s. 23.

³⁶ ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha, 2001, s. 104-105.

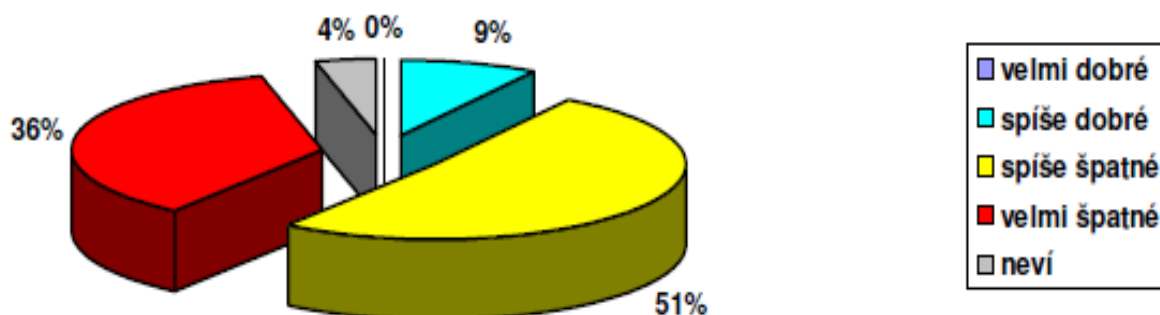
³⁷ WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 110.

- **Romové**

Asi není třeba nahlížet do odborné literatury, aby bylo možné konstatovat, že právě Romové nejčastěji podléhají rasové diskriminaci. Podíváme se ale na to, jakou pozici v naší společnosti vlastně zaujímají.

Romský národ přichází do České republiky koncem 14. století a je bezesporu nejdiskutovanější a nejvíce ohroženou menšinou. Lidé je vnímají na základě nepříznivých stereotypů, což ztěžuje pokus o jejich asimilaci do společnosti. Často se soustřeďují na jednom místě, kde vytvářejí společnost připomínající ghetto. Dalším problémem mohou být romští žáci, jejich nevzdělanost a neschopnost učení. Často jsou medializováni a pověstní právě špatnými známkami, zejména v oblasti chování. Proto také bývají přeřazováni do zvláštních škol a dokončují povinnou školní docházku ve vyšším věku, odkud odcházejí rovnou do zaměstnání. Stát se neustále snaží vytvořit příznivé podmínky pro přijetí Romů do společnosti, o čemž svědčí zejména výstavby bytů a ubytoven, podpora sociálními dávkami, přídatky na děti a další finanční výhody.³⁸ Každoročně vyčleňuje vláda finanční podporu formou dotací. Za rok 2012 přerozdělila částku 76 467 305,-.³⁹ Není tedy překvapením, že si romská menšina zvyká na pomoc a zvyšuje tak nenávisť ze strany českých obyvatel. Ta je navíc umocňována neschopností hospodařit s poskytnutými prostředky, trestnou činností ze strany Romů a vandalismem zaměřeným především na ničení svých obydlí.⁴⁰ Centrum pro výzkum veřejného mínění ČR provedlo ve dnech 8. – 15. 4. 2013 šetření, řešící současnou situaci v oblasti soužití Romů a české veřejnosti.

Graf č. 1: Vztah české populace k Romům⁴¹

³⁸ GABAL, I. a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě : konflikt nebo integrace*. Praha, 1999, s. 155 - 164.

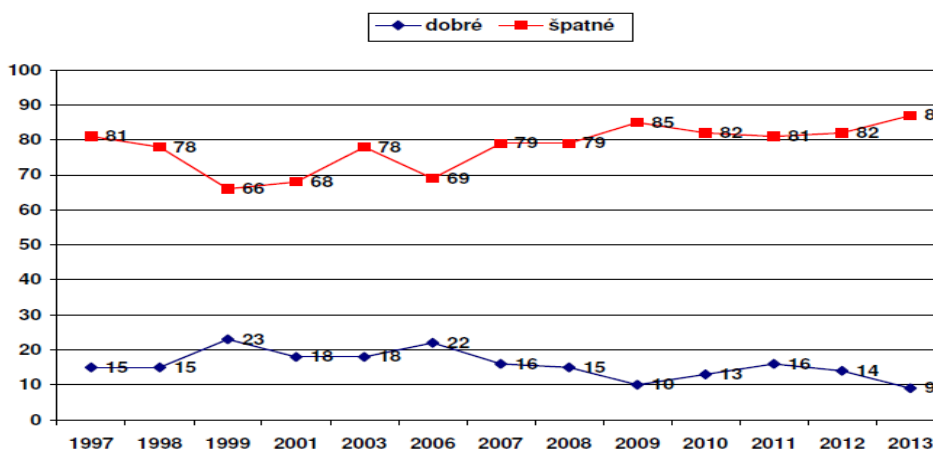
³⁹ Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. *Romea.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/dokumenty/Zprava_romove_2013.pdf>.

⁴⁰ GABAL, I. a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě : konflikt nebo integrace*. Praha, 1999, s. 155 – 164.

⁴¹ Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. *Romea.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/dokumenty/Zprava_romove_2013.pdf>.

Tento graf znázorňuje výpovědi respondentů, týkající se hodnocení romské a neromské populace. Z výsledků vyplývá, že více než polovina dotazovaných vnímá současnou situaci jako špatnou. Naopak pouze 9% zhodnotilo situaci jako spíše dobrou.

Graf č. 2: Soužití české a romské populace v letech 1997 - 2013⁴²

Zde můžeme vidět proměnlivost romské situace. Zaměříme-li se na poslední 3 roky zjistíme, že se hodnocení neustále zhoršuje. Výzkum dále dokumentoval vzájemné vztahy v místech bydliště, které se výrazně neměnily.

3.1.1 Židé

Židem je každý člověk, který se narodí židovské matce, popř. kdokoliv, kdo konvertuje.⁴³ Objektem nenávisťi se stávali zejména z důvodu jejich nepřizpůsobitelné povahy. Říkalo se, že jsou chtiví, agresivní, povrchní, sobečtí a nečestní. Vždy se starali jen sami o sebe a k ostatním (nepříznivcům judaismu) byli velmi nepřátelští a uzavření.⁴⁴ Někdy jsou také zobrazováni jako bezbožní posměvači a pomlouvačné zmije, ovládané penězi, sexem a mocí.⁴⁵ Ve společnosti byli odlišováni na základě vyobrazení v literárních dílech. Zde se jednalo zejména o osoby hnědé pleti, s hákovitým nosem, odulými rty, tlusté postavy. Údajně měli ploché nohy, vyzývavě gestikulovali, páchli po cibuli a česneku a chovali se hlučně. Ani na základě uvedených charakteristik však nebylo možné s určitostí říci, zda je takový člověk opravdu Žid.⁴⁶

⁴² Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. *Romea.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/dokumenty/Zprava_romove_2013.pdf>.

⁴³ SPIEGEL, P. *Kdo jsou Židé?* Brno, 2007, s 107 - 108.

⁴⁴ LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů.* Praha, 2007, s. 148-149.

⁴⁵ WISTRICH, R. S.. *Hitler and Holocaust.* United Kingdom, 2001, s. 34.

⁴⁶ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus.* Praha, 2012, s. 297.

Stejně jako každá kultura je i židovství založeno na zvycích a tradicích. Vyznání víry v judaismus, spočívá ve striktním dodržování tradic, a stává se tak smyslem života každého Žida.⁴⁷

Vzhledem k situaci ve 30. letech, kdy došlo k masovému vyvraždění Židů v Osvětimi, je cílem současné Evropy snaha o zabránění opakování historie. I přesto, že je v dnešní době taková pravděpodobnost spíše nízká, nevylučuje možnost, že může nastat.⁴⁸ Likvidace spojená s holocaustem je často ospravedlňována klasickým názorem, že jsou Židé z principu špatní a chtějí ovládnout celý svět. Důvodem jejich likvidace je i pocit vlastní nadřazenosti a povrchnosti, neboť Židé věří, že byli vybráni Bohem jako vyvolení.⁴⁹ Časem přišla i další obvinění jako třeba tzv. krevní pověra. Podle ní museli Židé ve svátek Pesach zabíjet křesťany z důvodu potřeby křesťanské krve. Takových tvrzení byla spousta a většina samozřejmě nepodložených. Ani přes tuto skutečnost však nepomohla ke změně postojů a názorů směřujících k Židům.⁵⁰

Pokud se Židé chtějí vyhnout jakýmkoli útokům, ať už fyzickému násilí či pouze slovním urážkám, postačí skrytí židovské identity, nebo alespoň popření dodržování příkázání a tradic judaismu. V případě, že takto učiní, není na základě fyzického hlediska možné určit, zda se jedná či nejedná o Žida. Nemají totiž žádné specifické rysy, které by je na první pohled odlišovaly.⁵¹

V dnešní době je postavení Židů nejednoznačné a je obtížné určit, kolik jich žije na území ČR. Roku 1989 se zřekli statutu národnostní menšiny a nyní jsou považováni za plnoprávné české občany.⁵² Na základě statistik sčítání obyvatel můžeme odhadovat počet Židů pouze na základě náboženského vyznání. Při posledním sčítání z roku 2011 se k judaismu přihlásilo 345 osob a 1 129 občanů uvedlo členství v církvi Federace židovských obcí v České republice.⁵³

Dnes už tedy nečelí antisemité stejnému typu Židů, jako tomu bylo např. za 2. světové války.⁵⁴ Významný podíl antisemitských tendencí se přesunul do muslimské sféry, konkrétně do státu Izrael a souvisí s muslimskými přistěhovalci.⁵⁵ Arabské státy jsou tedy hlavními centry, odkud se šíří antisemitské tendence. Významným zdrojem se stal islámský náboženský fundamentalismus, který hlásá nenávist vůči Židům a spojuje ji s nenávistí ke Spojeným státům. Ty jsou považovány za židovské spojence. Zastánci těchto idejí v současném světě podstatně ovlivňují

⁴⁷ FISHBANE, M.: *Judaismus: zjevení a tradice*. Praha, 1996, s. 27- 29.

⁴⁸ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012, s. 276-280.

⁴⁹ LAQUEUR, W. *Měnič se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 142.

⁵⁰ WISTRICH, R. S. *Hitler and Holocaust*. United Kingdom, 2001, s. 35-36.

⁵¹ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012, s. 280.

⁵² WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 110.

⁵³ Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2009-2011 [cit 2013-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.scitani.cz/>>

⁵⁴ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012. s. 276-280.

⁵⁵ LAQUEUR, W. *Měnič se tvář antisemitismu: od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 16.

veřejné myšlení, a představují tak velkou hrozbu do budoucnosti.⁵⁶

Vrátíme-li se zpět ke statistice sčítání obyvatel z roku 2011 zjistíme, že se k vyznání islámu přihlásilo 1 921 občanů a 1437 je členem Ústředí muslimských obcí. Ve většině případů se celkový počet muslimů v České republice udává okolo 10 000. Nejčastěji jsou to právě lidé arabského původu.⁵⁷ Islám už není tématem pouze specialistů, ale jak můžeme sami vidět v médiích, nejrůznějších publikacích, apod., stal se součástí každodenního života obyvatelstva České republiky.

3.2 Projevy rasismu

S předsudky a samotným rasismem či antisemitismem souvisí i tzv. politické ideologie, které je třeba definovat. Setkáváme se s nimi např. prostřednictvím médií a vytváříme si vlastní názory na sympatizanty, členy různých hnutí či subkultur, kteří ideologie vyznávají a hlásají. Patří sem především nacismus, fašismus, xenofobie a extremismus.

„Xenofobie je strach ze všeho neznámého, především z cizinců a všeho cizího, resp. všeho, co přichází z ciziny, případně co je mimo vlastní sociální útvar. Tento strach může přejít až v nenávist.“⁵⁸

Tesař definuje xenofobii jako: *„Negativní postoj vůči jiným, skutečně nebo domněle odlišným lidem, spojený s nedůvěrou, strachem, pocitem ohrožení plynoucím z vědomí jejich existence či přítomnosti, a často agresivním chováním vůči nim. Xenofobie není lidským specifikem, nacházíme ji i u jiných teritoriálních a hierarchických druhů.“⁵⁹*

Když se řekne fašismus, spousta lidí si tento pojem asi spojí s německým vůdcem Adolfem Hitlerem. Ve skutečnosti se ale jedná o jev, pocházející z Itálie. Za zakladatele fašismu je považován Benito Mussolini, jehož první fašistický program obsahoval hesla, určená pro nespokojené vojáky a vojenské vysloužilce. Fašismus je založen na pevně organizované společnosti na novém hospodářském a sociálním základě. Společnost se skládá z nejvyššího vůdce (diktátora), který má neomezenou ideovou autoritu.⁶⁰ *„Typickým rysem je uctívání národa a s tím související militantní nacionalismus. Jako jediná politická ideologie uctívá sílu a válku považuje za dobro.“⁶¹*

⁵⁶ PAVLÁT, L. a kol. *Židé. Dějiny a kultura*. Praha, 2005, s. 109.

⁵⁷ Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2009-2011 [cit 2013-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.scitani.cz/>>

⁵⁸ Xenofobie. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2006 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>>.

⁵⁹ TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha, 2007, s. 69-70.

⁶⁰ PASÁK, T. *Český fašismus 1922 – 1945 a kolaborace 1939 – 1945*. Praha, 1999, s. 9-10.

⁶¹ PASÁK, T. *Český fašismus 1922 – 1945 a kolaborace 1939 – 1945*. Praha, 1999, s. 19.

Nacismus s výše zmíněným fašismem bývá některými lidmi vnímán jako synonymum. V literatuře se můžeme setkat s tvrzením, že nacismus a fašismus jsou podobná hnutí, popř., že je nacismus nejhorší formou fašismu.⁶² Ve skutečnosti nacismus z fašismu vychází. O tom svědčí datum 31. 1. 1933, kdy se v Německu chopil moci Adolf Hitler. Ten na základě obdivu Mussoliniho vytvořil zcela novou formu diktátorského režimu – nacismus. Sám řekl: „*Máme vzor, který můžeme přijmout beze všeho dalšího: fašismus.*“⁶³

Nacismus zdůrazňuje nerovnost lidských ras, především nadřazenost rasy árijské. Na prvním místě je rasa bílá. Rasová teorie H. S. Chamberlaina tvrdí, že nejčistší árijskou rasou jsou Germáni, předurčení k ovládnutí Evropy a následně celého světa. Následně obrátil svou teorii směrem k antisemitismu, neboť Židé představují méněcennou rasu, jsou to podvodníci a lichváři, kteří zabíjejí nemluvňata a panny.⁶⁴ Prezentuje svět jako střet o moc mezi Němci a Židy, kde je stát na rozdíl od fašismu až na druhém místě. Hlavní roli hraje lid a rasa.⁶⁵

• Rasová diskriminace

„*Výraz rasová diskriminace znamená jakékoli rozlišování, vylučování, omezování nebo zvýhodňování založené na rase, barvě pleti, rodovém nebo národnostním nebo etnickém původu, jehož cílem nebo následkem je znemožnění nebo omezení uznání, užívání nebo uskutečňování lidských práv a základních svobod na základě rovnosti v politické, hospodářské, sociální, kulturní nebo v kterékoli jiné oblasti veřejného života.*“⁶⁶

Rasovou diskriminaci dělíme na úmyslnou a strukturální. **Úmyslná diskriminace** postihuje jedince a skupiny, v ČR nejčastěji Romy, např. v oblasti zaměstnání. Jako příklad **strukturální diskriminace** nám může posloužit vzdělávací systém, který nebere v úvahu jazykové možnosti Romů. Xenofobní chování, které bezprostředně zasahuje do základních lidských práv a svobod menšin, zasahuje zároveň do Listiny základních práv a svobod. Diskriminované osoby či skupiny tedy mají plné právo na soudní i mimosoudní obranu.⁶⁷

Podle T. Šiškové je toto členění nazváno jako diskriminace přímá, nepřímá. **Přímou diskriminací** označuje chování vůči konkrétnímu člověku. Snahu o zabránění získání zaměstnání, chování, které snižuje a uráží lidskou důstojnost v konkrétních situacích. **Nepřímá diskriminace** nemá dostatečný vliv na společnost, tudíž není schopna přizpůsobit své nároky.⁶⁸

⁶² KOTLÁN, P. *Demokracie ve stínu*. Ostrava, 2003, s. 54.

⁶³ PASÁK, T. *Český fašismus 1922 – 1945 a kolaborace 1939 – 1945*. Praha, 1999, s. 19.

⁶⁴ PASÁK, T. *Český fašismus 1922 – 1945 a kolaborace 1939 – 1945*. Praha, 1999, s. 24-25.

⁶⁵ DOČEKALOVÁ, P., ŠVEC, K. a kol. *Úvod do politologie*. Praha, 2010, s. 230.

⁶⁶ Deklarace lidských práv a svobod OSN. *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech : Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace* [online]. 1965 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-ras.diskriminace.pdf>>.

⁶⁷ WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. Praha, 2000, s. 125-126.

⁶⁸ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 15.

- **Rasové násilí**

Rasovým násilím rozumíme násilné agresivní chování, zaměřené na příslušníky jiných ras, etnik a národnosti. Oběťmi jsou tedy ve většině případů lidé, kteří se odlišují pouhou barvou pleti a vzhledem, nikoliv svým chováním. Rasové násilí se týká vražd, ublížení na zdraví a působení škod.⁶⁹

3.3 Extremismus

Extremismus je nejednoznačný pojem s celou řadou definic. Vyznačuje se netolerancí a útoky proti základním demokratickým principům, díky čemuž může přejít v destruktivní aktivity působící na demokratický systém.⁷⁰ „Jde o fenomén, který je negací společnosti fungující na moderních demokratických principech, jak se vyvíjely v euroamerickém prostoru po Francouzské revoluci z roku 1789. V okamžiku, kdy dění v určitém státu a době charakterizujeme pojmem “demokracie“ či “vývoj k demokracii“, pak každé naplnění některého z konstitutivních znaků extremismu, je skutečným projevem některé jeho formy.“⁷¹

„Obecně lze extremismus označit jako průvodní jev demokratické společnosti. Jedná se o krajně radikální postoj, spojený s neschopností reálného hodnocení politické situace, s neochotou ke kompromisům a odporem ke všeobecně uznávaným normám, který nabízí přímočará a jednoduchá řešení problémů, která jsou však většinou nereálná. Je spojován s krajními levicovými, pravicovými nebo náboženskými názory.“⁷²

Policie ČR využívá definici extremismu: „Verbální, grafické, fyzické a jiné aktivity spojené zpravidla s vyhraněným ideologickým nebo jiným kontextem, které vyvíjejí jednotlivci nebo skupiny osob s názory výrazně vybočujícími ze všeobecně uznávaných společenských norem, se zřetelnými prvky intolerance, zejména rasové, národnostní, náboženské nebo jiné obdobné nesnášenlivosti, a které útočí proti demokratickým principům, společenskému uspořádání, životu, zdraví, majetku nebo veřejnému pořádku.“⁷³

Obvykle rozlišujeme **politický** a **náboženský extremismus**, přičemž politický se dále dělí na pravicový a levicový.⁷⁴ V souvislosti s rasismem a antisemitismem nás zajímá především extremismus pravicový.

⁶⁹ ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 15-16.

⁷⁰ Informace o extremismu. Co je extremismus? *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2014-03-01].

Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>>.

⁷¹ KOTLÁN, P. *Demokracie ve stínu*. Ostrava, 2003, s. 11.

⁷² BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II*. Praha, 1999, s. 57.

⁷³ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 70/1999 Sb., kterým se upravuje činnost příslušníků Policie ČR na úseku boje proti extremistické kriminalitě

⁷⁴ KOTLÁN, P. *Demokracie ve stínu*. Ostrava, 2003, s. 11 – 12.

• Pravicový extremismus

Pravicový extremismus představuje směr, charakteristický nedemokratickými názory. Popírá lidskou rovnost, často se projevuje nadřazováním vlastního etnika, rasy či národa a snižováním skupin, které se odlišují. Mezi typické představitele patří lidé, kteří inklinují k rasismu, nacionalismu, antisemitismu, fašismu atd.⁷⁵

Pravicoví extremisté usilují především o autoritu a moc, která zahrnuje nadřazenost skupin či jednotlivců nad ostatními. To vede k vyhledávání diktátorských režimů. Specifickou formou moci a běžným způsobem řešení problémů je zde násilí. Jedinci často požadují velmi dobrou fyzickou sílu a připravenost k boji, zabývají se tématy jako národ, nacionalismus a vlastenectví, která směřují k rasismu.⁷⁶

SKINHEADS patří mezi nejvýraznější představitele extremistické pravice, vyznávající ideologii *WHITE POWER*, nebo-li *BÍLÁ SÍLA*. Hlavní myšlenkou tohoto hnutí je očištění evropských zemí od jiných “nečistých“ ras, přistěhovalců či lidí s postižením.⁷⁷

Počátky hnutí sahají na Jamajku do 50. let. V té době ještě nebyli skinheads politicky orientovaní. Až v průběhu let došlo k rozdělení na nespočet odlišných a orientovaných hnutí. V Československu se začali skinheads projevovat v 80. letech, kdy došlo ke vzniku ideologie *White power*, nebo-li *bílá síla*. Ultrapravice uznává fašismus, nacismus, rasismus a antisemitismus.⁷⁸

Ve společnosti se vyskytují 2 názorově naprosto odlišné skupiny skinheads (pravice, levice), které si ale říkají stejně. Na základě toho, že jsou většinou na první pohled rozpoznatelní podle holé hlavy a příslušného oblečení, dochází velmi často k záměně skinheada za neonacistu. Děje se tak i zásluhou špatné prezentace v médiích, která i pro rasisty používají pouze pojmenování **SKINHEADS**.⁷⁹

V České republice je podle *Stejskalové* už jen hrstka pravicových skinheads, kteří jsou v současné době na ústupu z důvodu negativního pohledu veřejnosti. Tyto skupiny označují média za skinheady i přesto, že nemají s původní subkulturou nic společného.⁸⁰

⁷⁵ DANICS, Š., KAMÍN, T. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha, 2008, s. 32.

⁷⁶ CHARVÁT J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha, 2007, s. 133.

⁷⁷ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže : uvedení do problematiky*. Praha, 2010, s. 138.

⁷⁸ SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže : uvedení do problematiky*. Praha, 2010, s. 126 - 145.

⁷⁹ MARSHALL, G. *Spirit of '69 : a skinhead bible*. Dunoon, 1994, s. 83.

⁸⁰ KOLÁŘOVÁ, M., ORAVCOVÁ, A., STEJSKALOVÁ P. *Revolta stylem : hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha, 2011, s. 38.

Bohemia Hammer Skins

Toto hnutí vzniká v ČR roku 1993 a otevřeně propaguje nacismus a rasismus. Členové organizují neonacistické srazy, podporují rasistické hudební skupiny a šíří neonacistické a rasistické nášivky či další materiály.⁸¹

Blood nad Honour Division Bohemia (krev a čest)

Organizace vzniká roku 1987 ve Velké Británii a hlásí se k neonacismu. V letech 1997 – 1999 bylo jednání hnutí v ČR prohlášeno za protiprávní a došlo k ukončení činnosti.⁸²

Národní odpor

Národní odpor se společně s organizací Národní aliance snažili založit vlastní politickou stranu, kde by umožnili volný vstup neonacistů do parlamentní politiky. Aktivisté nakonec zůstávají aktivní pouze jako organizátoři koncertů rasistických skupin, pořádají neonacistické srazy, kterých se účastní světové neonacistické kapely.⁸³

White Arian Resistance (W. A. R.)

Mezinárodní extremistická organizace Bílý árijský odpor je ideologicky velmi blízká Bohemia Hammer Skins. Otevřeně hovoří o rasové válce a připravují své příslušníky pro pouliční boj a shromažďují zbraně, se kterými se učí zacházet.⁸⁴

3.4 Projevy antisemitismu

3.4.1 Mýtus o židovském spiknutí

Teorie o židovském spiknutí sahá do Ruska, kde byly roku 1905 publikovány Protokoly sionských mudrců. Mýtus se transformoval ze středověkých pověr o tom, že se Židé snažili škodit křesťanům trávením studní, či o spojení Židů s ďáblem a černou magií.⁸⁵

Stále se diskutovalo o tom, zda byly Protokoly skutečné. Nakonec došlo k nezvratnému prokázání o plagiátu. I přesto se ale Protokoly staly nejrozšířenějším dílem, které přispělo k vyvraždění Židů.⁸⁶

⁸¹ KALIBOVÁ, K., CAJKL, O. *Neonacismus v České republice*. Informace pro učitele [online]. 2007 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/dovedutopochopit/cd/texty/03c_neonacismus.pdf>.

⁸² KALIBOVÁ, K., CAJKL, O. *Neonacismus v České republice*. Informace pro učitele [online]. 2007 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/dovedutopochopit/cd/texty/03c_neonacismus.pdf>.

⁸³ KALIBOVÁ, K., CAJKL, O. *Neonacismus v České republice*. Informace pro učitele [online]. 2007 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/dovedutopochopit/cd/texty/03c_neonacismus.pdf>.

⁸⁴ Extremistická hnutí: Seznam a popis extremistických hnutí v ČR. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2007 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/extremisticka-hnuti-seznam-a-popis-extremistickych-hnuti-v-cr>>.

⁸⁵ WISTRICH, R. *Nacionalismus a antisemitismus v dnešní střední a východní Evropě*. Praha, 1993, s. 39.

⁸⁶ PAVLÁT, L. a kol. *Židé. Dějiny a kultura*. Praha, 2005, s. 99-100.

V současném novém antisemitismu můžeme stále ještě najít dozvuky židovského spiknutí, ale Židé už nejsou nepřátelé lidstva kvůli své kosmopolitnosti. Stali se nepřáteli proto, že se ke kosmopolitismu, kterého si Evropa dnes velmi cení, obrátili zády. Jsou kritizováni především za vztah k Izraeli. Izraeli jsou připisovány hrůzné teroristické činy, které mají za úkol odpoutat pozornost od tehdejších činů. Literatura takové činy nedává za vinu organizaci al-Káida, ale právě státu Izrael. Příkladem může být např. událost z 11. září.⁸⁷

3.4.2 Popírání holocaustu

Masové vyvraždění Židů v podobě holocaustu probíhalo za druhé světové války. V roce 1948 vydal fašista Maurice Bardèche publikaci s názvem Norimberk (Zaslíbená země), která hovořila o zfalšování historie. Válku údajně zavinili Židé a není tedy důvod s nimi soucítit. Také fotografie obětí koncentračních táborů či svědectví přeživších byla označena za nevěrohodná. V plynových komorách se pouze desinfikovaly šaty a židovská úmrtí způsobil nedostatek potravy a epidemie. Popírání holocaustu bylo také nazváno jako osvětimská lež. Toto pojmenování užívají historici, podílející se na vyvraždování. Využívají jiné pojmy, aby zakryli skutečnost. Další osobností, popírající holocaust, je anglický antisemita a rasista *David Irving*, který se spolčuje s pravicovými extremisty. Díky němu se popírání holocaustu stalo heslem tvrdícím, že svět ovládá židovské spiknutí a slabá demokracie údajně slouží židovským záměrům.⁸⁸

Někteří revizionisté tvrdí, že nacisté mohli zcela oprávněně přijmout proti Židům mimořádná opatření, neboť Židé vyhlásili Německu válku. Nacistické vedení velmi usilovalo o to, aby zahladilo veškeré stopy. Vydali tedy rozkazy, týkající se zničení plynových komor a žádný svědek neměl přežít. I přes velké množství literatury a tvrzení, která průběh holocaustu popírají, existují příznání nacistů, kteří se na vyvraždování podíleli. Patří mezi ně např. osvětimský velitel Rudolf Höß, organizátor deportací Adolf Eichmann nebo Kurt Gerstein. Pravdou je, že neexistují přesná čísla židovských obyvatel, kteří byli zavražděni. Podle historiků jsou ale počty odhadovány na cca 6 milionů Židů.⁸⁹

Popírání holocaustu začala být věnována větší pozornost především v době, kdy došlo k postavení této události na přední příčky veřejné kultury. Čím více se společnost začala genocidou zabývat, tím více se zvyšoval počet jejich popíračů. Můžeme pouze doufat, že časem přestane brát společnost holocaust jako ikonickou událost a ti, kdo ji zpochybňují, zaměří svou pozornost někam jinam.⁹⁰

⁸⁷ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012, s. 252-253.

⁸⁸ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 169-170.

⁸⁹ LAQUEUR, W. *Mění se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 129-130.

⁹⁰ BARŠA, P. *Paměť a genocida : Úvahy o politice holocaustu*. Praha, 2011, s. 182-183.

3.4.3 Tradiční předsudky

Moderní společnost se žíví starými předsudky, které vznikly v minulosti a stále existují. Lidé jim pouze dávají novou podobu a výklad.⁹¹ Staly se typickým znakem antisemitismu a dosahují velmi rychlého šíření mezi obyvateli. K Židům se vztahují nejrůznější pověry a obvinění. Některá z nich se prokázala jako přehnaná či nepravdivá. Jiná jsou naopak založena na pravdě.⁹²

Rozpory mezi křesťanstvím a judaismem a zároveň odpor křesťanů k výkladu židovského zákona (Tóry) zapříčinily obviňování Židů z pokrytectví a odporu proti křesťanské zbožnosti.⁹³ Velmi významná je také krevní pověra, podle níž museli Židé okolo svátku Pesach zabít křesťany, z důvodu potřeby křesťanské krve. Tu používali pro rituální obřady, aby očistili své hříchy.⁹⁴

Dalším příkladem pověry, která přispěla k vyvraždění Židů a objevila se ve středověku, je obvinění Židů z šíření nemocí. Toto tvrzení navazuje na starší pověst, že Židé otravují vodu ve studnách. Mezi roky 1348 – 1350 postihla západní Evropu morová epidemie, která však postihla i Židy, stejně jako ostatní obyvatele. To ovšem nezměnilo nic na násilnostech páchaných na Židech.⁹⁵

3.4.4 Nepřátelství vůči státu Izrael

Nepřátelský postoj vůči státu Izrael se nazývá antisionismus a je charakteristický pro většinu komunistických zemí. Kritika Izraele není sama o sobě antisemitská, a aby se zde antisemitismus projevil, je třeba prokázat následující faktory.⁹⁶

Démonizace

Zdůrazňuje skutečnost, že byli Židé po staletí obviňováni z mnoha zločinů a stali se zosobněním zla. Stejně tak je i Izrael démonizován jedinečným způsobem, který není možné srovnávat s žádnou jinou zemí. Izraelští Židé a jejich stát jsou označováni za systém apartheidu.⁹⁷

Dvojitá metr

Stejně jako byli po staletí Židé přijímáni a posuzováni podle odlišných, diskriminačních měřítek, je i Izrael kritizován, protože jsou na něj kladena jiná měřítka.⁹⁸

⁹¹ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012, s. 69.

⁹² LAQUEUR, W. *Měnič se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 142.

⁹³ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 50.

⁹⁴ LAQUEUR, W. *Měnič se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 143.

⁹⁵ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 161.

⁹⁶ OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha, 2012, s. 88-89.

⁹⁷ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 173.

⁹⁸ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 173.

Delegitimizace

Po staletí byla Židům upírána náboženská či individuální svébytnost. Dnes dochází k šíření názoru, že by stát Izrael neměl existovat, protože vznikl násilím a Židé nemají právo žít jako jiné národy.⁹⁹

Díky státu Izrael jsou dnes arabské státy hlavními centry, odkud se šíří antisemitské myšlenky. Významným zdrojem se stal náboženský fundamentalismus, který hlásá nenávist vůči Židům.¹⁰⁰ Islamistický fundamentalismus zároveň souvisí s teroristickými útoky palestinských extremistů, směřujícími zejména k židovským institucím. Příkladem je veřejnosti známý útok z 11. září 2001 organizace al-Káida na Spojené státy.¹⁰¹

3.4.5 Projevy antisemitismu v ČR za rok 2012

Antisemitské incidenty jsou namířeny proti židovským občanům, členům židovské komunity, židovským organizacím a židovskému majetku. Takové incidenty se vyskytují ve formě útoků na majetek, fyzických a verbálních útoků.¹⁰²

Fyzický útok na osoby a majetek

Tato kategorie zahrnuje jakékoli útoky vedoucí k ublížení na zdraví, popř. útoky, jejichž cílem je *úmyslné ublížení na zdraví*. A to i přesto, že k napadení nemusí dojít. *Útoky na židovský majetek*, především ničení židovských hřbitovů, zobrazování nacistických symbolů na židovských objektech. Dále sem patří všechny ostatní incidenty, u kterých je viditelná *antisemitská motivace* (symbolické znehodnocení majetku, ničení židovského majetku, apod.)¹⁰³

*V roce 2012 zaznamenalo Středisko bezpečnosti Židovské obce v Praze 6 útoků na majetek a žádný útok na osobu.*¹⁰⁴

Vyhrožování a obtěžování

Do této kategorie patří jakékoli *verbální, slovní* či *psané útoky* ve formě *vyhrožování* (vyhrožování násilným činem kvůli židovství) či *obtěžování* (neobsahuje hrozbu dalšího násilí) na členy židovské komunity a jednotlivce z řad Židů.¹⁰⁵

⁹⁹ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 173.

¹⁰⁰ LAQUEUR, W. *Mění se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha, 2007, s. 21.

¹⁰¹ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 173.

¹⁰² Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹⁰³ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹⁰⁴ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹⁰⁵ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

Zde bylo zaznamenáno 10 případů obtěžování a žádný případ vyhrožování. Uvedené údaje se liší od statistik ostatních institucí jako např. Policejního Prezidia, které hodnotí antisemitismus pouze u incidentů, hodnocených jako trestné činy podle české legislativy.¹⁰⁶

Antisemitské texty a vyobrazení

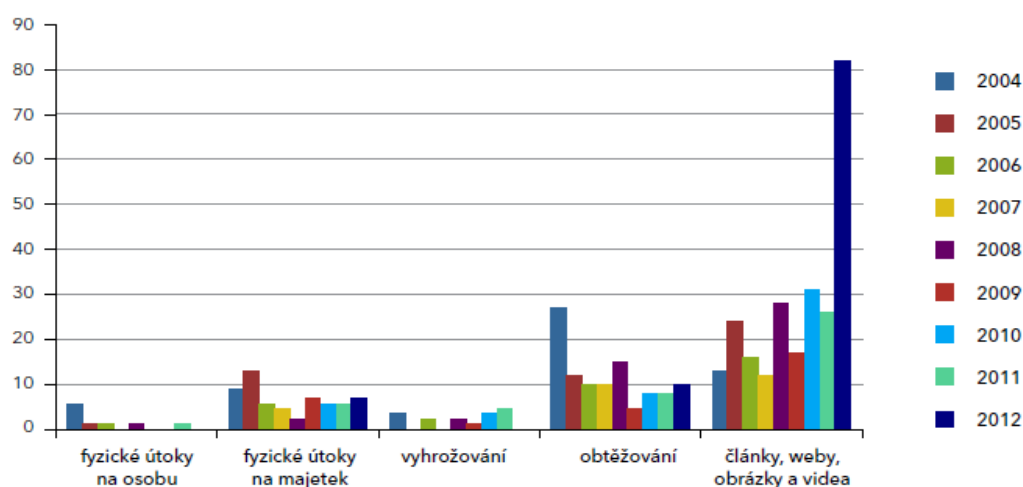
Antisemitské texty, články a vyobrazení musí obsahovat takové projevy nenávisti k Židům, které odpovídají podstatě antisemitismu. Tyto články můžeme nalézt na uzavřených serverech, čímž dochází ke zkreslování informací.¹⁰⁷

Až dosud nedocházelo v předchozích kategoriích k výrazným početním rozdílům. V případě antisemitských projevů však pozorujeme od roku 2011 značný nárůst, kdy se počet antisemitských článků, videí a obrázků zvýšil o 56 (z 26 na 82), a to zejména na internetu.¹⁰⁸

Antisemitské weby a diskusní fóra

Zde jsou zveřejňovány výše zmíněné texty, společně s komentáři v diskusích.¹⁰⁹

Graf č. 3: Porovnání projevů antisemitismu mezi roky 2004 - 2012¹¹⁰

¹⁰⁶ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

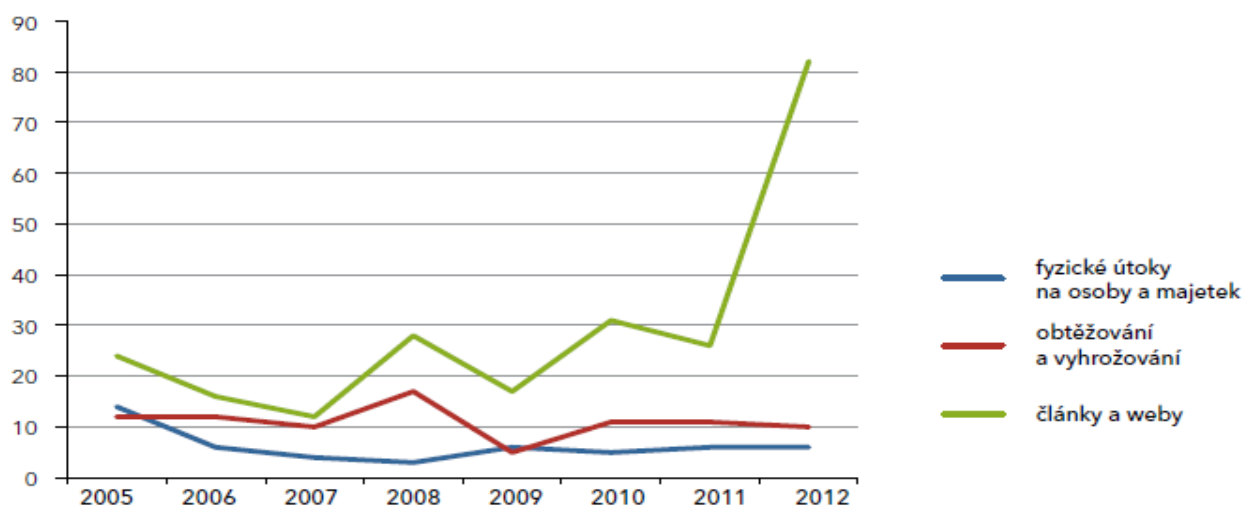
¹⁰⁷ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹⁰⁸ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹⁰⁹ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

¹¹⁰ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

Graf č. 4: Projevy antisemitismu v letech 2005 - 2012¹¹¹

Na základě Výroční zprávy o projevech antisemitismu v České republice za rok 2012, jsou zde uvedeny grafy, znázorňující vývoj a změny od roku 2004 (v druhém případě 2005) do roku 2012. Z výše uvedených grafů je patrné, že v případě fyzických útoků na osoby a majetek nedošlo ke značným změnám. Od roku 2009 do 2012 se dokonce tyto projevy objevují v poměrně stejné míře. To samé můžeme říci o obtěžování a vyhrožování, jejichž projevy v roce 2008 sice klesly, ale roku 2009 došlo k opětovnému nárůstu. Od roku 2010 už nedocházelo ke značným změnám. Články a weby jsou jediným projevem, který se v průběhu let neustále měnil. Je zde patrné prudké klesání, střídané prudkým vzestupem. Zvláště vysoký nárůst zaznamenáváme od roku 2011.

Vrátíme-li se k prvnímu grafu z důvodu porovnání incidentů v jednotlivých letech, lze stručně konstatovat, že kromě výše zmíněného nárůstu v oblasti internetových článků a webů, docházelo k poměrně stejnému výskytu.

¹¹¹ Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.

4 RASOVĚ MOTIVOVANÁ TRESTNÁ ČINNOST V ČESKÉ REPUBLICE

4.1 Trestná činnost z nenávisti

Pojem trestné činy z nenávisti je užíván pouze na našem území. Jinde ve světě se používá termín „hate crimes“, který vznikl přibližně v roce 1985 v USA. Ve skutečnosti byl ale tento termín použit mnohem dříve. Např. za první světové války spolkem Ku-Klux-Klan.¹¹²

Trestný čin § 13

Podle Trestního zákoníku je trestným činem „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“¹¹³

Další definicí je „jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo brachiálně útočí na rasově, národností, vyznáním nebo politickým přesvědčením odlišné občany nebo potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich odlišnost.“¹¹⁴

Jiří Herczeg označuje jako **trestné činy z nenávisti** „protiprávní jednání, která naplňují znaky skutkové podstaty trestného činu a jejichž pohnutkou je apriorní nenávist pachatele vyplývající z příslušnosti oběti útoku k určité rase, národnosti, etnické skupině, náboženství, třídě či jiné sociální skupině.“¹¹⁵

Podle Chmelíka je rasově motivovaná trestná činnost:

- „Společensky nebezpečné jednání, kdy rasově motivované projevy útočí na samotnou podstatu společenských vztahů v demokratické společnosti, na základní práva a svobody občana.“
- Útok na práva (rasově, etnicky, národnostně či nábožensky odlišných občanů), zaručená Listinou základních práv a svobod.
- Protiprávnost jednání, které je uvedeno v základních skutkových podstatách určitých trestných činů.
- Motiv jednání, kterým bývá národnostní či rasová zášť, kdy rasová pohnutka je vyjádřena v kvalifikované skutkové podstatě některých trestných činů a zvyšuje tak míru trestnosti.“¹¹⁶

¹¹² Hate crimes. FBI [online]. [cit. 2014-01-15]. Dostupné z WWW: <http://www.fbi.gov/aboutus/investigate/civilrights/hate_crimes>.

¹¹³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 28.

¹¹⁴ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, 2001, s. 58.

¹¹⁵ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 260.

¹¹⁶ CHMELÍK, J. *Extremismus*. Plzeň, 2012, s. 55 – 57.

Formy rasově motivované trestné činnosti

Formy rasově motivované trestné činnosti mohou být různé. Nejčastěji se setkáváme s verbálními útoky, grafickým vyjádřením a násilnými útoky.¹¹⁷

Verbálními útoky rozumíme nadávky, rasistická hesla, slovní urážky, případně i koncerty, kde se objevují rasistické texty. Nejčastějším způsobem těchto útoků je hlášení fašistických hesel a urážek z důvodu rasové odlišnosti. **Grafické vyjádření** se projevuje vyobrazením symbolů spjatých s nesnášenlivostí a odporem k cizím příslušníkům. Zobrazován je např. hákový kříž a nejrůznější rasistické nápisy. V případě **násilného útoku** jde o nejbrutálnější formu a zásah do integrity člověka, popř. jeho majetku.¹¹⁸

4.2 Právní úprava

• Ústava České republiky

Zákon č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů, nebo-li Ústava ČR představuje zákon, uvádějící základní principy fungování státu. Z hlediska rasově motivované trestné činnosti je významná zejména preambule rovnoprávnosti a svobody všech občanů. Neméně důležitý je však i článek 4, který stanovuje možnost dovolání se soudního rozhodnutí. Ochrana menšin je potom zmíněna v článku 6, kde politické rozhodování dbá na ochranu menšin.¹¹⁹

• Listina základních práv a svobod

V Ústavě ČR, konkrétně v článku 3 je uvedeno, že součástí ústavního právního řádku je i Listina základních práv a svobod. To znamená, že i tento *Zákon č. 2/1993* nabývá stejné právní síly a důležitosti. Důkazem je hned první článek Listiny, kde se píše o lidské rovnosti v důstojnosti a právech. Ten je blíže popsán v článku 3, který stanovuje, že se tyto práva zaručují všem bez ohledu na pohlaví, rasu, národnost, apod.¹²⁰

Článek 15, 16 dále zmiňuje svobodu náboženské víry a vyznání, a nakonec nesmíme opomenout nejdůležitější část (hlavu třetí), která se přímo týká právě práv národnostních menšin. Článek 24 zdůrazňuje skutečnost, že se národnostní příslušnost nesmí stát příčinou vzniku újmy. Dále potom článek 25 vyzdvihuje právo na zachování specifik různých odlišných skupin obyvatel. Konkrétněji mají tyto menšiny právo na rozvíjení vlastní kultury a přijímání informací v mateřském jazyce, který mohou využívat i v úředním styku.¹²¹

¹¹⁷ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisli*. Praha, 2008, s. 152.

¹¹⁸ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, 2001. s. 60.

¹¹⁹ ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. In: *Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů*. Česká republika. 1992, s. 7.

¹²⁰ ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod : jako součást ústavního pořádku České republiky. In: *Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů*. Česká republika. 1992, s. 17.

¹²¹ ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod : jako součást ústavního pořádku České republiky. In: *Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů*. Česká republika. 1992, s. 19-21.

- **Trestní zákoník**

Hlava I

Trestné činy proti životu a zdraví

§ 140 **Trestný čin vražda** hovoří o úmyslném usmrcení a usmrcení s rozmyslem či po předchozím uvážení. Konkrétně je zde důležitý odstavec (3), písmena g, kde je uvedeno:

„Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na jiném pro jeho skutečno nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, ...“¹²²

S tím dále souvisí § 145 **Těžké ublížení na zdraví**, kde se hovoří o způsobení těžké újmy na zdraví. Podle odstavce (2) bude takový pachatel potrestán 5 až 12 lety vězení, pokud podle písmene f) spáchá tento čin *„na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, ...“¹²³*

Podobné je to s **Ublížením na zdraví § 146**, kde je za úmyslné ublížení na zdraví z rasového důvodu uložen 1 rok až 5 let.¹²⁴

§ 149

Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení

„(1) Kdo mučením nebo jiným nelidským a krutým zacházením v souvislosti s výkonem pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci působí jinému tělesné nebo duševní utrpení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

c) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, ...“¹²⁵

Hlava II

Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

V hlavě II se jedná zejména o 2 podobné paragrafy, § 170 a § 171. Rozdíl je v tom, že § 170 **Zbavení osobní svobody** hovoří o uvěznění a zbavení svobody jiným způsobem. Pokud je tento čin spáchán z důvodu jiné rasové příslušnosti, národnosti, politického přesvědčení či vyznání, ať už domněle nebo skutečně, bude pachatel potrestán 5 až 12 lety.

¹²² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 185.

¹²³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 197–198.

¹²⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 199–200.

¹²⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 207.

§ 171 Omezování osobní svobody se týká fyzického útoku, který by bránil osobě jiné rasy, náboženského vyznání, národnosti, apod. v užívání svobody. Pachateli tohoto trestného činu hrozí 2 roky až 8 let.¹²⁶

Jako další činy v této hlavě můžeme uvést:

§ 172 Zavlečení (odstavec (3), písmena b)) – 5 – 12 let

§ 175 Vydírání (odstavec (2), písmena f)) – 2 – 8 let

Mnohem důležitější je **§ 176 Omezování svobody vyznání**. Tento paragraf chrání svobodu vyznání, k jejíž změně nesmí být žádná osoba nucena a rovněž jí nesmí být ve vyznání bráněno. Pachatel bude potrestán až 2 roky. 1 rokem až 5 lety, popř. peněžitým trestem v případě, že takový trestný čin spáchá minimálně na 3 osobách nebo pokud k činu použije zbraň.¹²⁷

Hlava X

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Díl 5

Trestné činy narušující soužití lidí

§ 352

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

„(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“¹²⁸

§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci se skládá ze 3 skutkových podstat. První hovoří obecně o vyhrožování usmrcením, ublížení na zdraví, či způsobení škody ve velkém rozsahu jakékoli skupině obyvatel. Naproti tomu druhý a třetí odstavec už se týká rasové pohnutky. *„Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“* V případě spolčení a srocení či spáchání tohoto trestného činu prostřednictvím filmu, rozhlasu, tisku, televize, veřejně přístupné pc sítě apod., hrozí pachateli stejně jako v prvním odstavci odnětí svobody na 1 rok.¹²⁹

¹²⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 228-229.

¹²⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 230-241.

¹²⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 465.

¹²⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 465.

§ 355

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá ve veřejném hanobení národa, jazyka, rasy, etnické skupiny či skupin osob pro již zmíněné charakteristiky. Pokud je tento čin spáchán minimálně se 2 osobami, prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupnou pc sítí apod., hrozí pachateli až 3 roky.¹³⁰

§ 356

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

Podněcování se podle trestního zákoníku dopustí ten, „*kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků ...*“ Takovému člověku hrozí odnětí svobody až na 2 roky. To samé platí i v odstavci 2, kde dojde ke spolčení či srocní. V odstavci 3 už hrozí odnětí svobody na 6 měsíců až 3 roky, pokud je takový trestný čin spáchán prostřednictvím tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupné počítačové sítě, apod. Dále i pachatel, který se aktivně účastní činnosti skupiny, organizace či sdružení, hlásající diskriminaci, násilí a nenávist z rasového, etnického, náboženského či jiného důvodu.¹³¹

Hlava XIII

Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

Hlava třináctá je asi nejdůležitější hlavou trestního zákoníku, protože sem patří pouze rasově motivované trestné činy.

§ 400

Genocidium

Podle § 400 se **Genocidia** dopustí ten, kdo „*v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí*

a) uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,

b) provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,

c) násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo

d) způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt,

bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.“¹³²

Objektem je zde právo národů, ras, etnických skupin na existenci a na život. Objektivní stránka se týká bodů a), b), c), d), které jsou schopné částečně či úplně vyhladit zmíněné skupiny osob. Tím je myšlen např. transport do koncentračních táborů. Pachatelem může být kdokoli a subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

¹³⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 468.

¹³¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 469.

¹³² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 502.

S § 400 souvisí ještě § 418 **Odpovědnost nadřízeného**. Zde je stanovena trestní odpovědnost vojenského či jiného nadřízeného v případě, že svému podřízenému v trestném činu genocidia nezabránil, nepřekazil spáchání, příp. podřízeného nepostihl a nepředal příslušným orgánům k postihu. Podle druhého odstavce § 400 je kromě spáchání trestného činu i veřejné podněcování.¹³³

§ 401

Útok proti lidskosti

Skutková podstata představuje takové jednání, kdy „v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu“ dojde k

„a) vyhlazování lidí,“

c) deportaci, násilnému přesunu skupiny obyvatel

e) perzekuci skupiny obyvatel z důvodu rasového, národnostního, etnického, kulturního nebo náboženského, na základě pohlaví či z dalších takových důvodů,

f) apartheidu či další takové segregaci a diskriminaci.¹³⁴

V tomto případě jde rovněž jako u předchozího trestného činu o úmyslný trestný čin, kde může být pachatelem kdokoli. Objekt zde představuje právo na život, osobní svobodu a objektivní stránka se týká bodů a) až j).

§ 402

Apartheid a diskriminace skupiny lidí

Podle § 402 se **apartheidu a diskriminace** dopustí ten, „kdo uplatňuje *apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí* ...“¹³⁵

Objekt představuje právo na život, lidskou důstojnost a rovnoprávnost, právo na život na vlastním území. Objektivní stránkou je zde odstavec (1), který ale bohužel není moc smysluplný. V poznámkách je pouze vysvětlení apartheidu, kterým „se rozumí *politika rasové diskriminace a segregace, tj. nedobrovolné a násilného barevného bělošského obyvatelstva, která je založena na rozlišování a zvýhodňování bělošského obyvatelstva na úkor jiných ras.*“ Pachatelem může být opět kdokoli a subjektivní stránka taktéž vyžaduje úmysl.

Uvržení činem z odstavce (1) takové skupiny lidí do těžkých životních podmínek či vystavení takovým činem skupiny lidí nelidskému a ponižujícímu zacházení, má za dopad uložení trestu 10 až 20 let, popř. výjimečného trestu.¹³⁶

¹³³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 515.

¹³⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 503.

¹³⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 504.

¹³⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 504.

§ 403

Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

„Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, ...“¹³⁷

Objekt je stejně jako u všech trestných činů v této hlavě rovnoprávnost osob bez ohledu na jejich rasovou příslušnost, národnost, apod. Subjektem nebo-li pachatelem může být jakákoli osoba a jedná se o úmyslný trestný čin.

Podle odstavce (2) bude přísněji potrestán pachatel, který spáchán čin z odstavce (1) pomocí tisku, filmu, rozhlasu, televize, veřejně přístupné pc sítě apod. Dále pokud tento čin spáchá člen organizované skupiny, voják, nebo je čin spáchán za stavu ohrožení státu či válečného stavu.¹³⁸

§ 404

Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Projev sympatií k hnutí souvisí s předchozím § 403. Tohoto činu se dopustí každý, *„kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1, ...“¹³⁹*

Objektem jsou opět základní lidská práva a svobody člověka, rovnoprávnost všech lidí. Objektivní stránka spočívá ve veřejném projevu sympatií k hnutí, které by potlačovalo práva a svobody lidí. Pachatelem může být kdokoli, kdo spáchá tento čin a subjektivní stránka vyžaduje úmysl.

Projevem sympatií je myšleno jednání, kdy pachatel zastává kladný názor a vztah k hnutí. Pravděpodobně sem můžeme zahrnout např. hlásání různých hesel či nošení nášivek s logem tohoto hnutí.¹⁴⁰

§ 405

Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

Posledním trestným činem z hlavy XIII je čin, kterého se dopustí každý, *„kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, ...“¹⁴¹*

Objektem jsou opět bez rozdílu základní lidská práva a svobody a rovnost všech lidí. Objektivní stránkou rozumíme zpochybňování, popírání či schvalování genocidia a dalších zločinů proti lidskosti. Ani subjekt a subjektivní stránka se zde nemění. Pachatelem může být kdokoli a trestný čin vyžaduje úmyslné spáchání.

¹³⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 505.

¹³⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 505.

¹³⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 507.

¹⁴⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 507.

¹⁴¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 507.

4.3 Oběť a pachatel trestné činnosti

4.3.1 Oběť trestného činu

Obětí trestného činu je fyzická osoba, které je nebo má být ublíženo na zdraví, způsobena majetková či nemajetková škoda, popř. se na její úkor pachatel činem obohatil.¹⁴²

Oběti rasově motivovaných útoků, ať už se jedná o závaznější či méně závažné formy útoků, se téměř každý den musí vyrovnávat s těmito zkušenostmi. Děti i dospělí, kteří jsou cílem násilí zejména z důvodu rasových a národnostních odlišností, následně nahlízejí na svou osobu s nízkým sebevědomím.¹⁴³

Oběti můžeme dělit podle předmětu útoku na útoky proti Romům, jejich obydlí a majetek. Antisemitské útoky a útoky proti cizincům s odlišnou barvou pleti, kam se řadí zejména Vietnamci.¹⁴⁴ Z kriminologického hlediska se jedná o oběti, které z hlediska viktimnosti nemohou svou viktimizaci nijak ovlivnit.¹⁴⁵

Viktimizace oběti je zapříčiněna národností, barvou kůže a dalšími znaky, které člověk nemůže sám odstranit nebo se jich zbavit. Pouze některé odlišnosti jako např. odlišnou sexuální orientaci či náboženské vyznání mohou skrývat.¹⁴⁶

Způsob provedení útoku začíná slovními výhrůzkami a nabývá intenzity až po fyzické napadení. Účinky mají dopad nejen na primární oběť, ale i na skupinu, ke které oběť patří. Nakonec také na celou společnost.¹⁴⁷ Společnost je zasažena tím, že útoky mezi jednotlivými skupinami obyvatel narušují soužití a jsou schopné vyvolat až destabilizaci celého společenského systému.¹⁴⁸

Analýza dostupných soudních rozsudků z roku 2012 uvádí 60% obětí romského etnika, 16% české národnosti, 9% negroidní rasy, 3% Židů, 2% pravicových a levicových extremistů, 2% Vietnamců a zbývající (Ukrajinci, Poláci, Maďaři) po 1%.¹⁴⁹

¹⁴² ČESKO. Předpis č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů. In : *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2013. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>>.

¹⁴³ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 151.

¹⁴⁴ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 151.

¹⁴⁵ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 151.

¹⁴⁶ RAYBUM, N. R., EARLEYWINE, M., DAVISON, G. C. *Base Rates of Hate Crime Victimization Among College Students* [online]. 2003 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:ISCL5fOudcJ:wwwref.usc.edu/~gdaviso/Library/Davison's%2520Articles/2003%2520JIV%2520Base%2520Rates%2520of%2520Hate%2520Crime%2520Victimization%2520Among%2520College%2520Students.pdf+&hl=cs&gl=cz&pid=bl&srcid=ADGEESh9mHuXZ8N0cvdoteL0nsPryzM7oVIKWXoVC4l4uHj2Hwy5WaAuH64bMFUyO2Gz-p9qsyUfphibNL2fOzDRb1zcixH3jIGiHcjBsm13ONWGFtS5eEveL22OkU4YGRWogNPJSz&sig=AHIEtbRv6uy88zLqqakGCpA1sVJOXEgjpQ>>.

¹⁴⁷ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 151

¹⁴⁸ Zmocněnkyně vlády pro lidská práva: Varuji před zneužitím problémů na severu Čech extremisty. *Vláda ČR. Archiv zpráv pracovních a poradních orgánů vlády* [online]. 2011 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/zmocnenkyne-vlady-pro-lidska-pravavaruji-pred-zneuzitim-problemu-na-severu-cech-extremisty-87263/>>.

¹⁴⁹ Analýza dostupných soudních rozsudků pachatelů extremistické, rasově motivované a xenofobní násilné trestné činnosti. *MVČR. Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2012 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z WWW:

4.3.2 Pachatel trestného činu

Podle § 22 Trestního zákoníku „pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.“¹⁵⁰

Z kriminologického hlediska je pachatel trestného činu osoba, která čin spáchala, nepříčetná osoba, osoba mladší 15 let a osoba, která se vyznačuje sociálně patologickým jednáním.¹⁵¹

Pachatelé rasově motivované trestné činnosti jsou sociálně narušené osoby, často mladiství. Věkový průměr pachatelů se však snižuje až pod hranici 15 let. Na základě sociálního složení se jedná ve většině případů o osoby s neukončeným středoškolským vzděláním nebo o učně, pachatele bez sociálního zázemí či osoby s nízkým finančním zabezpečením. Tito pachatelé si svými útoky často řeší vlastní problémy, které se snaží vyřešit tím, že odstraní Romy, Židy a další menšiny. Rasově motivovaná trestná činnost je převážně páchána ve skupinách. Typická je zde agresivita a jednání v afektu.¹⁵²

Pachatelé trestných činů z nenávisti mohou být rozdělováni do skupin z různých hledisek. Na takové dělení má vliv např. věk, vzdělání, územní příslušnost, apod.¹⁵³

Podle dělení J. Herczega jsou pachatelé z kriminologického hlediska dělení do 4 skupin:¹⁵⁴

1. Ideologicky motivovaný pachatel

Často to bývá člen extremistické skupiny, vyznačující se ideologickou averzí. Násilí praktikuje právě na základě svého politického určení.

2. Xenofobní pachatel

Tento druh pachatelů motivuje čistá nenávist k odlišným rasám. Často patří k různým subkulturám, např. hooligans, mívá nízké vzdělání a je nezaměstnaný.

<<http://www.mvcr.cz/clanek/analyza-dostupnych-soudnich-rozsudku.aspx>>.

¹⁵⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha, 2012, s. 45-46.

¹⁵¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň, 2012, s. 39.

¹⁵² CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha, 2001, s. 61-62

¹⁵³ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 148-149.

¹⁵⁴ HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha, 2008, s. 148-149.

3. Ekonomicky a sociálně motivovaný pachatel

Ekonomicky a sociálně motivovaný pachatel nesouhlasí s imigrací, cítí se okrádán o finanční zdroje, pracovní příležitosti či sociální služby ze strany přistěhovalců. Tento typ pachatele se projevuje zejména ve vztahů k Romům.

4. Kriminální pachatel

Kriminální pachatelé se od ostatních typů liší svou častou trestnou činností. Patří sem mnohem více nezaměstnaných a nevzdělaných osob, které se projevují agresivně.

Dle statistik Policie ČR z roku 2011 lze usuzovat, že se složení pachatelů nenávistných trestných činů výrazně nemění. O tom svědčí i porovnání roku 2010 s předchozími lety, kdy Policie nezaznamenává odlišnosti. Několikrát došlo dokonce k výskytu trestné činnosti, kdy byli pachateli Romové. Co se týká členění na základě vzdělanosti, více než 66% pachatelů mělo pouze základní vzdělání nebo vyučení. 11,5% následuje se středoškolským vzděláním a nakonec pouhá 2,4% se vzděláním vysokoškolským. Oproti roku 2010 došlo k poklesu středoškolsky vzdělaných pachatelů, naopak se mírně zvýšil počet pachatelů s vysokoškolským vzděláním. Nicméně v porovnání s předchozími lety dochází k pravidelným výkyvům, které ale nemají vliv na celkové rozložení trestné činnosti. Z hlediska věku dominují pachatelé ve věku 21-29 let (44%), kde došlo k cca 14% nárůstu. Naopak věková skupina 51-59 let + nad 60 let (3,6%) vykazuje nejmenší podíl.¹⁵⁵

Za rok 2010 bylo evidováno celkem 208 pachatelů. 77% české národnosti, 16% Romů, 3% levicoví a 1% pravicoví extremisté. 3% se dále dělí mezi ostatní.¹⁵⁶

Pachatelé extremistického, rasového a xenofobního násilí

Rasově motivované útoky mohou být způsobeny snahou pachatele o kompenzaci vlastního postavení, přenesením odpovědnosti za viny za vlastní neúspěchy na odlišné jedince. Útočníci vnímají své jednání jako tzv. druh "hrdinství", neboť se jedná o útoky na Romy, Židy a další odlišné skupiny obyvatel, kterým jsou dávány za vinu společenské problémy.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, vyhodnocení plnění koncepce boje proti extremismu pro rok 2011 a koncepce boje proti extremismu pro rok 2012. MVČR. *Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2012 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-protiextremismu.aspx>>.

¹⁵⁶ Analýza dostupných soudních rozsudků pachatelů extremistické, rasově motivované a xenofobního násilné trestné činnosti. MVČR. *Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2012 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/analýza-dostupnych-soudnich-rozsudku.aspx>>.

¹⁵⁷ KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 11.

Rasově motivovanou trestnou činnost páchají často mladí lidé, někdy i ve skupinách, kteří jsou jako nevyzrálé osobnosti obecně náchylnější k přejímání názorů a pocitu kolektivního bezpečí.¹⁵⁸ Odpovědnost zpravidla přesouvají na vůdce skupiny a mají tak pocit beztrestnosti. Jednání ve skupinách je často nepromyšlené a impulzivní.¹⁵⁹

Často se můžeme setkávat i se spojením rasové trestné činnosti s internetem. Internetové prostředí je nejen anonymní, ale může pachateli usnadnit samotné spáchání trestného činu a motivovat ho k činům dalším. V trestním právu se tak můžeme setkat s počítačovými či kybernetickými trestnými činy.¹⁶⁰ Internet zároveň slouží jako místo, kde se setkávají lidé se stejnými názory, mohou se navzájem podporovat a vzbuzovat tak v pachateli dojem, že je jeho jednání v podstatě správné. Viz. např. velmi známá kauza ve Vítkově, kdy se na internetu neustále objevovaly příspěvky zlehčující tento čin. Také sociální síť Facebook posloužila jako podpora pachatelů.¹⁶¹

Rasově motivovaný extremismus se vyznačuje určitými znaky, mezi které patří požití alkoholu před spácháním trestného činu, páchání trestné činnosti ve skupině, která umocňuje agresivitu, dodává odvalu a pocit bezpečí či anonymity.¹⁶²

Pachatelé trestných činů se podle Spurného dělí na 4 typy.

Zprvce jsou to *pachatelé*, jejichž motivem je *vyhledávání zábavy a vzrušení* z konfliktu se zákonem, touha po moci a následování vůdce. Další typ pachatele (*bránící svůj svět*) je motivován pocitem ohrožení z příslušníků minoritní skupiny a jedná "v zájmu dobra" majority. *Pachatel s misí sprovodit zlo ze světa* usiluje o zbavení světa určitých skupin a osob, vnímaných jako zlo. Posledním typem jsou *pachatelé oplácející* jim provedenou *křivdu*. Ti reagují na skutečně provedené i smyšlené incidenty, namířené proti příslušníkům vlastní skupiny. Nezajímají se o pravdivost, touží pouze po pomstě.¹⁶³

¹⁵⁸ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 271.

¹⁵⁹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha, 1998, s. 89.

¹⁶⁰ VOLEVECKÝ, P. *Kybernetické trestné činy v trestním zákoníku*. Trestní právo. 2010, č. 7-8, s. 19-43.

¹⁶¹ Žhářů z Vítkova se zastávají tisíce lidí na Facebooku. *Lidovky.cz*. [online]. 2010 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/zharu-z-vitkova-se-zastavaji-tisice-lidi-na-facebooku-p08-/ln_domov.asp?c=A101024_120423_ln_domov_spa>.

¹⁶² MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha, 1998, s. 89.

¹⁶³ SPURNÝ, J. Psychologická podpora objasňování a vyšetřování trestných činů extremistickým podtextem. *Ministerstvo vnitra ČR. Kriminálnístika* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminálnístika/2007/01/spurny.pdf>>.

4.4 Etnické a další menšiny v české společnosti

V České republice se stejně jako v EU nejčastějšími oběťmi rasové diskriminace stávají přistěhovalci, Romové, náboženské minority (zejména Židé a Muslimové).¹⁶⁴ Majorita se cítí ohrožena a vymýšlí nejrůznější argumenty typu přistěhovalci nám berou práci a čerpají finance ze státního rozpočtu.¹⁶⁵ Co se týká antisemitských útoků, jsou zaznamenány především směrem ke státům Palestina a Izrael.¹⁶⁶

Mareš uvádí, že v roce 2001 bylo na našem území odhadem 7 tisíc ultrapravicových skinheadů.¹⁶⁷ Pravicový extremismus však v ČR nesouvisí pouze se subkulturou skinheads, ale také s krajně pravicovou Dělnickou stranou.¹⁶⁸ Přesto, že nikdy nedosáhla takových počtů hlasů, aby získala zastoupení v parlamentu, ovlivnila dění v České republice a stala se velmi populární i v zahraničí. Díky propojení s neonacismem a násilnickými aktivitami i činností své paramilitární jednotky byla strana roku 2010 soudně rozpuštěna.¹⁶⁹ Dělnická strana se v posledních letech zabývala problémem romské populace. Romy označovala za parazity, zloděje, apod. Dále vykazovala negativní postoj vůči homosexualitě, kterou považovala za pohlavní deviaci.¹⁷⁰ Po rozpuštění Dělnické strany došlo k jejímu přejmenování a dnes pokračuje ve své činnosti jako Dělnická strana sociální spravedlnosti.¹⁷¹

Gabal analyzoval etnické klima společnosti a dospěl k závěrům, že etnická problematika zatím představuje spíše latentní problémy, které vnímají cca 2/3 obyvatel jako vážné. Centrem zájmu je kriminalita, ekonomická a sociální situace. Dále vyplývá, že v ČR zesiluje zejména odmítavý postoj k narůstajícímu počtu cizinců, který je spatřován ve zvyšující se kriminalitě. Postoje k cizincům se velmi liší vzhledem k jejich původu. Slováci, Američané, Francouzi a Židé jsou přijímáni spíše pozitivně. Přijatelnost Němců už je nižší a negativní vnímání se týká především na Romů, Vietnamců, Číňanů, Egyptanů, Libanonců a obecně lidí černé pleti. V 90. letech vyslovili přibližně 3/4 českých obyvatel názor, že by se měly zde žijící etnické skupiny maximálně přizpůsobit našim zvyklostem. Jen minimální počet respondentů měl opačný názor,

¹⁶⁴ EU-MIDIS: European Union Minorities and Discrimination Survey. *FRA - European Union Agency for Fundamental Rights* [online]. 2010 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/index_en.htm>.

¹⁶⁵ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha, 2007, s. 59.

¹⁶⁶ Racist violence in Europe. *ENRA – European Network Against Racism* [online]. 2011 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.enar-eu.org/Page.asp?docid=15845&langue=EN>>.

¹⁶⁷ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha, 2003, s. 414.

¹⁶⁸ NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc, 1999, s. 119.

¹⁶⁹ MAREŠ, M.; VEJVODOVÁ, P. Dělnická strana: profil české pravicově extremistické strany. *Rexter* [online]. 2009 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

¹⁷⁰ MAREŠ, M.; VEJVODOVÁ, P. Dělnická strana: profil české pravicově extremistické strany. *Rexter* [online]. 2009 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.

¹⁷¹ NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc, 1999, s. 119.

kdy cizinci mohou žít podle svého. Celkově to tedy znamená, že je česká společnost velmi uzavřená, národně a etnicky homogenní a není připravena tolerovat jakékoli odlišnosti.¹⁷²

V souvislosti s odporem vůči cizincům se v české společnosti, konkrétně ve veřejném mínění a v sociálních skupinách a hnutích, značně projevuje nárůst xenofobních tendencí. I přes tuto skutečnost však *Buriánek tvrdí*, že je pro naši společnost typický odpor k politickému i etnicky motivovanému radikalismu.¹⁷³

4.4.1 Romové

Rasismus namířený proti Romům se v České republice v současné době nachází ve stavu rozkladu. K příznakům tohoto stavu patří zaprvé dojem společnosti, že potřeby jednotlivých členů jsou lhostejné politickým vůdcům. Zadruhé, že ve společnosti nelze spolehlivě plánovat vlastní budoucnost, neboť tato společnost postrádá řád. Dále je to pocit z neustále se vzdalujících životních cílů, úniku smyslu života. A nakonec přesvědčení z nemožnosti spolehnout se ani na nejbližší sociální okolí.¹⁷⁴

Říčan označil vztah mezi námi Čechy a Romy jako tzv. “studenou válku“. Vztahy mezi oběma skupinami jsou v chronickém napětí, které přechází až v otevřené nepřátelství. Rovněž ale nejsou vyloučeny přátelské vztahy mezi jednotlivci či skupinami.¹⁷⁵

Co se týká publikace v českých médiích, ať už se jedná o titulky spojené s rasismem či jiné zprávy, každý může s jistotou říci, že se ve většině případů jedná spíše o upoutání pozornosti a přehnané titulky. To je způsobeno především zaujatostí a zvýšením prodejnosti.

Podle *Frištenské* česká společnost těžko rozpoznává projevy rasismu v podobě diskriminace a fyzického násilí.¹⁷⁶

4.4.2 Homosexuálové, bisexuálové, transsexuálové (LGBT)

Zkratka LGBT je mezinárodní zkratka pro homosexuály, bisexuály, transsexuály a osoby s jinou genderovou identitou.¹⁷⁷ Genderová identita představuje vlastní identifikaci k mužskému či ženskému pohlaví. Mohou sem být řazeni i jedinci, kteří se narodili s genitáliemi nebo sekundárními pohlavními znaky, které nelze jednoznačně určit za ženské nebo mužské.¹⁷⁸

¹⁷² GABAL, I. a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě*. Praha, 1999, s.70.

¹⁷³ BURIÁNEK, J. *Kriminalita a její reflexe ve společnosti*. In: Česká společnost na konci tisíciletí 2. Materiál z konference pořádané Fakultou sociálních věd UK. Praha, 1999, s. 108.

¹⁷⁴ ŠMAUSOVÁ, G. Rasa jako rasistická konstrukce. *Sociologický časopis*. 1999, č. 4. s. 433-440.

¹⁷⁵ ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme – jde o to jak*. Praha, 1998, s. 83.

¹⁷⁶ FRIŠTENSKÁ, H. Interetnický konflikt po roce 1989 s ohledem na soužití s Romy. In: *Romové v České republice*. 1999, s. 244-266.

¹⁷⁷ Programové prohlášení Výboru pro sexuální menšiny. *Vláda ČR* [online]. 2009 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/dokumenty/programove-prohlasenivyboru-66800/>>.

¹⁷⁸ Genderová identita. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation. 2006 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Genderov%C3%A1_identita>.

Z průzkumu z roku 2008 vyplývá, že terčem násilí motivovaného sexuální orientací se stávají často právě osoby s odlišnou orientací. 11% respondentů se stalo obětí násilného jednání, kdy pachatel věděl nebo alespoň předpokládal, že je oběť homosexuál či bisexuál.¹⁷⁹

4.4.3 Postižení

Na lidi s postižením společnost často pohlíží jinak, protože jinak vypadají, jinak mluví, jsou upoutáni na kolečkové křeslo, používají slepecké hole či jiné pomůcky. Všechny tyto odlišnosti často vyústí v předsudky, které mají mnoho podob. Od diskriminačního jednání v zaměstnání či běžném životě, až po násilí. Pokud jde o ohlašování trestné činnosti páchané na postižených, je zde vykazována velice nízká míra ohlášení.¹⁸⁰

¹⁷⁹ PECHOVÁ, O. Diskriminace na základě sexuální orientace. *Psychologie* [online]. 2009, roč. 3, č. 3 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-psycholog.eu/pdf/pechova.pdf>>.

¹⁸⁰ Hate Crimes Against Individuals with Disabilities. *Civilrights.org* [online]. [cit. 2013-12-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.civilrights.org/publications/hatecrimes/disabilities.html>>.

5 DOPADY RASISMU A ANTISEMITISMU

Genocida představuje nejhorší a nejstrašnější formu kolektivního násilí, neboť spočívá v pokusu o fyzické zničení a odstranění odlišných skupin. Tento termín vznikl přibližně roku 1944, kdy *Rafal Lemkin* uvedl, že jde o masakrování Židů nacisty a další hromadné vraždění v minulosti. Dle definice společenských věd je genocida jedinečný, univerzální a rozšířený jev, spojený se společenským a politickým vývojem.¹⁸¹

Je to vlastně dobře plánovaná akce, kdy je jejím vykonavatelem organizovaná skupina. Taková skupina však nesmí být demokratická, ale naopak hierarchizovaná a řízená autoritativním vůdcem.¹⁸²

5.1 Romský holocaust

Když se řekne holocaust, většina lidí si jako první vybaví Židy, nacismus a Adolfa Hitlera. Málokdo totiž ví nebo často zapomíná, že holocaust nezasáhl pouze Židy, nýbrž také Romy.¹⁸³

Mezi oběma genocidami existovala určitá ideologická spojitost, neboť šlo v obou případech o etnickou očistu. Romové údajně ohrožovali Německo rasovou podřadností a sexuální nemravností. Na druhé straně se ale romská genocida lišila motivací a rozsahem. Přesto, že byli Romové vnímáni jako hrozba pro společnost, nebyli nikdy považováni za světového nepřítele. Naopak se dokonce mluvilo o tom, že pocházejí ze vznešené krve.¹⁸⁴

Pohlíželo se na ně jako na méněcennou rasu kvůli jejich původu. Stali se tak objektem hromadných vražd, které započaly prvními deportacemi do Dachau v roce 1936. Zpočátku měli být ušetřeni muži žijící s Němkou, ve službě v armádě, Romové se stálou prací a trvalým bydlištěm, Romové z kmene Sintí a cizí státní příslušníci. Až na některé výjimky však nakonec přišla řada i na ně.¹⁸⁵

Během romského holocaustu došlo k téměř úplnému zničení a odstranění české a moravské populace Romů. Z 6500 se jich z koncentračních táborů vrátilo pouhých 583. Osvětlení prošlo okolo 22 000 Romů, ze kterých 18 000 zahynulo v plynových komorách a celkový počet obětí druhé světové války se udává v rozmezí 500 000 – 800 000.¹⁸⁶

¹⁸¹ TESARĚ, F. *Etnické konflikty*. Praha, 2007, s. 205-206.

¹⁸² TESARĚ, F. *Etnické konflikty*. Praha, 2007, s. 207.

¹⁸³ LHOTKA, P. Cikánský tábor v Letech. *holocaust.cz* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.holocaust.cz/cz/history/camps/lety>>.

¹⁸⁴ WISTRICH, R. S.. *Hitler and Holocaust*. United Kingdom, 2001, s. 28-29.

¹⁸⁵ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 192-193.

¹⁸⁶ LHOTKA, P. Cikánský tábor v Letech. *holocaust.cz* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.holocaust.cz/cz/history/camps/lety>>.

Na romském vyhlazování v ČR se podíleli dokonce i čeští občané. Pro tyto účely byl zřízen cikánský tábor v Letech u Písku. Přesto, že byla kapacita tábora rozšířena pro 600 vězňů, byl tento počet brzy překročen. V srpnu 1942 totiž došlo k deportaci cca 1100 osob.¹⁸⁷ Tábor nebyl vybaven dostatečným počtem hygienických, ubytovacích a stravovacích zařízení, čímž se zhoršovaly celkové podmínky a šířily se zde nejrůznější nemoci. Vrcholem bylo propuknutí tyfové epidemie, která se stala osudnou pro velkou spoustu vězňů.¹⁸⁸ Ti, kteří utrpení v táboře přežili, byli vzápětí deportováni do koncentračních táborů v Auschwitz. První deportace čítala na 16 mužů, 77 žen, a do Osvětimi dorazila v noci mezi 3. a 4. prosincem 1942. Tito vězni se přidali k českým Romům, nakaženým tyfózními chorobami.¹⁸⁹

Největším pohřebišťem Romů se stal tábor Auschwitz – Birkenau, kde za celou dobu existence zemřelo přibližně 20 000 vězňů. Z toho cca 5000 z Čech a Moravy. V Evropě celkově zahynulo na 500 000 Romů a romská populace tak v podstatě zanikla.¹⁹⁰

I přesto, že už je holocaust minulostí, nemají přeživší se svými rodinami ani rodiny obětí klid. O tom svědčí výrok V. Mika: „*Pro Romy není citlivější téma nežli památka zemřelých.*“¹⁹¹ Pro Čechy takový soucit však neplatí. Možná právě z toho důvodu, že nemají o romském holocaustu ponětí.

5.2 Židé a holocaust

V období třetí říše existovalo v Německu asi 10 000 táborů nejrůznějších druhů. Ty se dělily podle účelu, kterému sloužily. Jednalo se o vyhlazovací, koncentrační a pracovní tábory či ghetta. První tábory započaly svou činnost zanedlouho po nástupu A. Hitlera k moci.¹⁹² Podle Hitlera byli Židé největším protikladem Árijců, jak ostatně napsal i ve své knize *Mein Kampf*.¹⁹³ Židé jsou dle jeho názoru krysy, které by se utopily ve vlastní špíně a svinstvu, kdyby byly na světě sami. Tato myšlenka pojednává o pudu sebezáchovy. Vzájemně se podporují dokud je to nezbytně nutné, a následně se k sobě obrací zády.¹⁹⁴

¹⁸⁷ LHOTKA, P. Cikánský tábor v Letech. *holocaust.cz* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.holocaust.cz/cz/history/camps/lety>>.

¹⁸⁸ LHOTKA, P. Cikánský tábor v Letech. *holocaust.cz* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.holocaust.cz/cz/history/camps/lety>>.

¹⁸⁹ Fenomén holocaust. *Pražský hrad: Kancelář prezidenta republiky* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.old.hrad.cz/president/Havel/holocaust/>>.

¹⁹⁰ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 195 – 198.

¹⁹¹ MIKO, V. *Anticikanismus v Čechách*. České Budějovice, 2009, s. 57.

¹⁹² GOOLDHAGEN, D. J. *Hitlerovi ochotní katani*. Praha, 1997, s. 172 – 180.

¹⁹³ HITLER, A. *Mein Kampf*. [online] 1926 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.punkmp3.ic.cz/Mein_Kampf_CZ.pdf>.

¹⁹⁴ HITLER, A. *Mein Kampf*. [online] 1926 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.punkmp3.ic.cz/Mein_Kampf_CZ.pdf>.

Tábory se nacházely na všech částech Evropy pod vedením nacistů. Většina jich ovšem byla zejména ve východní Evropě. To se týká Polska, které se také stalo hlavním dějištěm židovské genocidy. Další tábory byli i v samotném Německu. Přesto, že se tábory dělily z hlediska účelu zřízení, nebylo to pro Židy nijak podstatné. Pokud totiž nezemřeli přímo ve vyhlazovacích táborech, zemřeli vyčerpáním či vyhladováním v táborech koncentračních a pracovních. Pro Židy tedy tábor představoval jak se říká “poslední zastávku“ v životě. Všichni, kdo na vyhlazování dohlíželi, vlastně vytvářeli svět bez hranic a zábran, kde si mohli dělat co chtějí. Projevit své touhy po mučení, zotročování, agresi a sadismu. Řeč je o dozorcích táborů, kteří jednali na základě vlastního názoru na vězněné jednotlivce. Tato rozdílnost se projevovala rozdílným zacházením. Nejlépe se chovali k vězňům západní a jižní Evropy. Naopak nejhůře bylo zacházeno s Poláky, Rusy a dalšími Slovy. Např. Romové byli postaveni téměř na úroveň Židů a podrobena stejně jako oni samotnému vyvražďování. Jak ukazují historicky doložené fotografie a filmy z tohoto období, byli všichni vězni téměř k nerozeznání. V táborech totiž docházelo ke stříhání a hladovění všech vězňů právě z toho důvodu, aby se stali pouhými těly beze jména. Odlišování byli pouze na základě číselného označení. Díky tomu tedy došlo až k jakési ztrátě identity a zbavení lidskosti. Dozorci si díky mučení a trýznění těchto osob dokazovali vlastní nadřazenost a považovali se (bohužel možná i oprávněně) za pány světa. Tento pojem je samozřejmě přehnaný, nicméně informace dokládají skutečnost, že se nikdo neodvážil tomuto režimu postavit a velitelé konali dle vlastního mínění a chuti.¹⁹⁵

Židé žili v tzv. ghettech, oddělených od ostatních obyvatel zdmi, branami či padacími mosty. Stráže přísně dohlížely na to, aby se nikdo z Židů nedostal ven, a populace se tak neustále zvyšovala. Ghetta byla tedy přelidněná a není překvapením, že se zde začaly projevovat nejrůznější nemoci. Co se týká ČR, velmi významné bylo ghetto v Praze. Jeho zbytky jsou v dnešní době k vidění např. v Polné, Boskovicích či Třebíči na Moravě.¹⁹⁶

Vyhlazování v období třetí říše začalo eutanazií, nebo-li usmrcováním pacientů, prohlášených za nevléčitelně nemocné. Metody využívané nacisty, byly později uplatněny při dalším hromadném zabíjení Židů a Romů plynem. Roku 1940 došlo k vyvražďení všech židovských pacientů v psychiatrických léčebnách v Německu. Touto akcí se měla uvolnit místa, sloužící pro ubytování etnických Němců.¹⁹⁷ Počet sterilizovaných osob se odhaduje na 300 až 400 tisíc a okolo 100 tisíc pacientů bylo usmrceno plynem, nebo zastřeleno v rámci Akce T4 (programu eutanazie). Po ukončení této akce bylo od roku 1942 až do konce války

¹⁹⁵ GOOLDHAGEN, D. J. *Hitlerovi ochotní katani*. Praha, 1997, s. 172 – 180.

¹⁹⁶ ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha, 2008, s. 159 – 160.

¹⁹⁷ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 152.

vyhladověno 120 000 pacientů, kteří nedostávali stravu z důvodu nevhodného života.¹⁹⁸

Od 30. ledna 1933 do 31. října 1941 nacistické vlády bylo deportováno 360 000 Židů z Německa, 147 000 z Rakouska a okolo 30 000 z Čech a Moravy. Podle některých odhadů se “konečné řešení“ mělo týkat až jedenácti milionů Židů.¹⁹⁹ Mezi roky 1933 – 1941 bylo z Německa vyhnáno 360 000 Židů, 177 000 z Rakouska a Čech. Po obsazení Polska se počet náhled zvýšil o několik milionů. Protože podle *R. Heydricha* už nebylo možné židovský problém řešit vystěhovalectvím, bylo nutné přistoupit ke “konečnému řešení“.²⁰⁰ Dva roky po příkazu ke genocidě byly zavražděny přibližně dva miliony evropských Židů. Tři a půl roku poté už neexistovalo ani nacistické Německo, ani vůdce. Ten před svou sebevraždou sepsal závěť, ve které se ještě naposled chlubil svými činy.²⁰¹

Podle *Heydricha* se počet osob na cílové listině pohyboval okolo 330 000 anglických, 4 000 irských a dalších 8 000 švédských, 18 000 švýcarských, 6 000 španělských a 55 000 tureckých Židů.²⁰²

Bohužel nelze přesně určit počty mrtvých. Existuje však několik různých statistik, které se od sebe liší. Židovský sociolog *J. Leszczyński* uvádí počet obětí 5 957 000. Naproti tomu *R. Hilberg* 5 100 000, přičemž podle něho pocházela většina obětí z východní Evropy. Dále *J. Robinson* hovoří o 5 820 000, s čímž se přibližně shoduje i historik M. Gilbert. Obecně je udáván počet obětí okolo 6 000 000.²⁰³

Na závěr už se jen zmíním o otázce jedinečnosti holocaustu. Odpověď je velmi prostá. Holocaust byl jedinečný z toho důvodu, že nešlo o vyvražďování Židů kvůli tomu co si mysleli, co dělali a jak se chovali. Byli zabiti proto, že byli Židé, a že se jako Židé narodili.²⁰⁴ Jedinečnost holocaustu souvisí i s myšlenkou Židů (údajně vyvolených Bohem), který jim slíbil štěstí. Osvětím v tomto případě byla tedy vyvolena démonem, který slíbil odstranění Židů z povrchu Země.²⁰⁵

¹⁹⁸ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 153.

¹⁹⁹ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 133-134.

²⁰⁰ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 246.

²⁰¹ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 259.

²⁰² KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 150.

²⁰³ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 180.

²⁰⁴ KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno, 2011, s. 116.

²⁰⁵ BARŠA, P. *Paměť a genocida : Úvahy o politice holocaustu*. Praha, 2011, s. 74.

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Praktická část bakalářské práce je zaměřena zejména na pohled a postoj majoritní společnosti k národnostním a etnickým menšinám. Mám dojem, že lidé mají tendence posuzovat všechny příslušníky národnostních a etnických skupin stejným měřítkem. Z toho důvodu je velmi důležité zabývat se touto problematikou, protože žijeme v době, kdy je migrace úplně běžným jevem a součástí našeho života. Žijeme a v budoucnu pravděpodobně budeme žít s minoritními skupinami obyvatel. Spousta lidí si neuvědomuje, že tuto skutečnost nelze odmítat a ignorovat, ale naopak se na ni připravit a přijmout ji. To znamená naučit se žít s cizími národy a odlišnými kulturami.

Respondenty tvořily osoby z majoritní společnosti ve věku mezi 18 – 50 lety. Dále nebyli nijak rozlišováni, z důvodu zjištění postoje a názorů společnosti jako celku.

Dotazníky byly rozeslány jak v elektronické, tak v tištěné podobě. Z přibližně 200 dotazníků se mi celkem vrátilo 80 odpovědí.

Cílem dotazníkového výzkumu bylo zjistit, jaký postoj zaujímá majoritní společnost k národnostním a etnickým menšinám, a celkové povědomí českých občanů o rasismu a antisemitismu. V případě negativního postoje jsem se pokoušela zjistit příčinu a ovlivnitelnost názoru jedince. Respondenti mají také možnost vyjádřit své postoje a zkušenosti s minoritou.

Pro získání dat jsem zvolila metodu sociologického výzkumu, která se jeví jako nejdostupnější. Dotazníky byly vypracovány anonymně, zejména z důvodu větší pravděpodobnosti pravdivých odpovědí a vyjádření názoru bez obav z případného zveřejnění a odhalení osob.

Problém byl ovšem někde jinde. Ne všichni, kdo dotazník obdrželi, byli ochotni jej vyplnit. Bohužel by bylo časově náročné vyplňovat dotazník s každým jednotlivě a získat tak více odpovědí.

Ke znázornění odpovědí byla použita statistická metoda, která přehledně znázorňuje podíl jednotlivých názorů prostřednictvím výsečových grafů.

Dotazník se skládá ze 14 otázek. Z toho 4 otázky jsou položeny formou otevřených odpovědí.

6.1 Hypotézy

Na základě předem zformulovaných hypotéz jsem vytvořila otázky pro respondenty. Jejich odpovědi tak měly sloužit k ověření, příp. vyvrácení mých předpokladů.

HYPOTÉZA Č. 1

Předpokládám, že většina dotázaných se už setkala s rasismem, a to zejména v médiích apod.

HYPOTÉZA Č. 2

Domnívám se, že lidé vidí jako nejčastější oběti diskriminace Romy.

HYPOTÉZA Č. 3

Myslím, že většina respondentů má kritický postoj zejména k romskému etniku, než k vietnamskému či muslimskému.

HYPOTÉZA Č. 4

Domnívám se, že více než polovina dotázaných má negativní zkušenosti zejména s Romy.

HYPOTÉZA Č. 5

Předpokládám, že spousta dotázaných sympatizuje s názory extremistických hnutí.

HYPOTÉZA Č. 6

Myslím si, že velmi malá část respondentů by pomohla osobě jiné rasy v případě, že by byla napadena.

HYPOTÉZA Č. 7

Chci potvrdit domněnku, že spousta lidí nemá vůbec tušení o tom, co je to holocaust.

HYPOTÉZA Č. 8

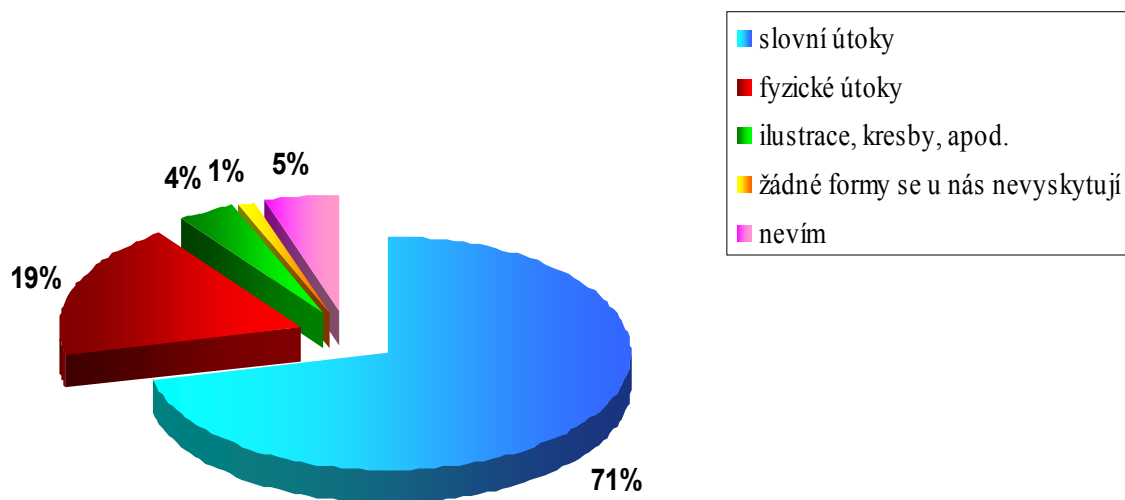
Předpokládám, že v dnešní době berou respondenti Židy jako normální lidi.

6.2 Vyhodnocení dotazníků

Otázka č. 1 SETKALI JSTE SE NĚKDY S RASISEM? POKUD ANO, JAK?

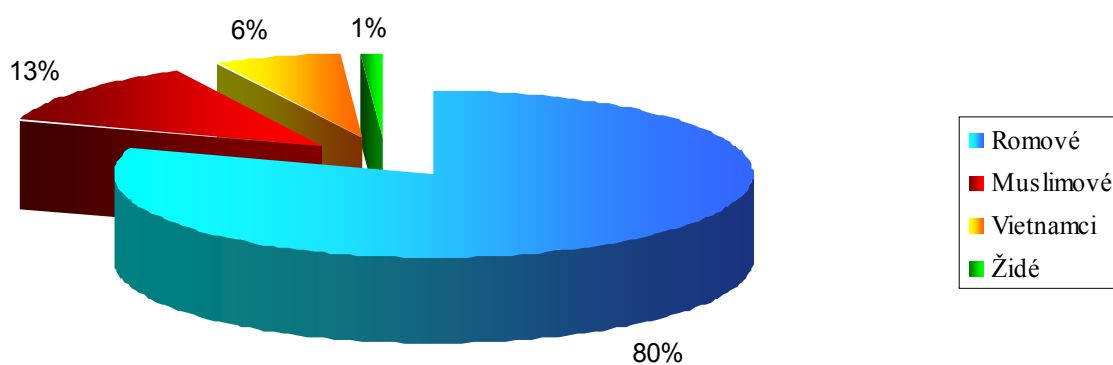
Převážná většina respondentů se setkala s rasismem směřovaným k Romům. Jednalo se o odpovědi typu slovní urážky a fyzické napadení. Pouze malá část se s rasismem osobně nikdy nesešla. Jen prostřednictvím médií a několik jedinců odpovědělo ne.

Otázka č. 2 JAKÉ FORMY RASISMU SE PODLE VÁS VYSKYTUJÍ NEJČASTĚJI?

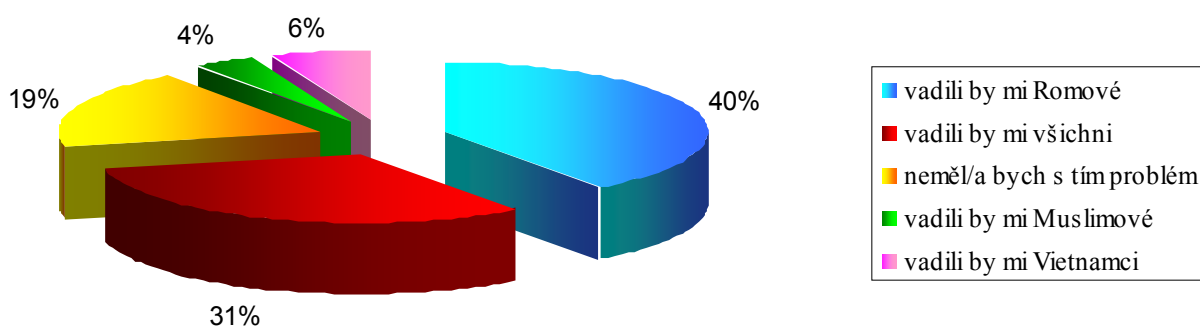
Na otázku výskytu forem rasismu uvedlo 71% slovní útoky, 19% útoky fyzické, 9% ilustrace a kresby, nebo nevěděli. Podle 1 člověka se v české společnosti žádné formy nevyskytují.

Otázka č. 3 KDO SI MYSLÍTE, ŽE JE NEJČASTĚJI OBĚTÍ DISKRIMINACE?

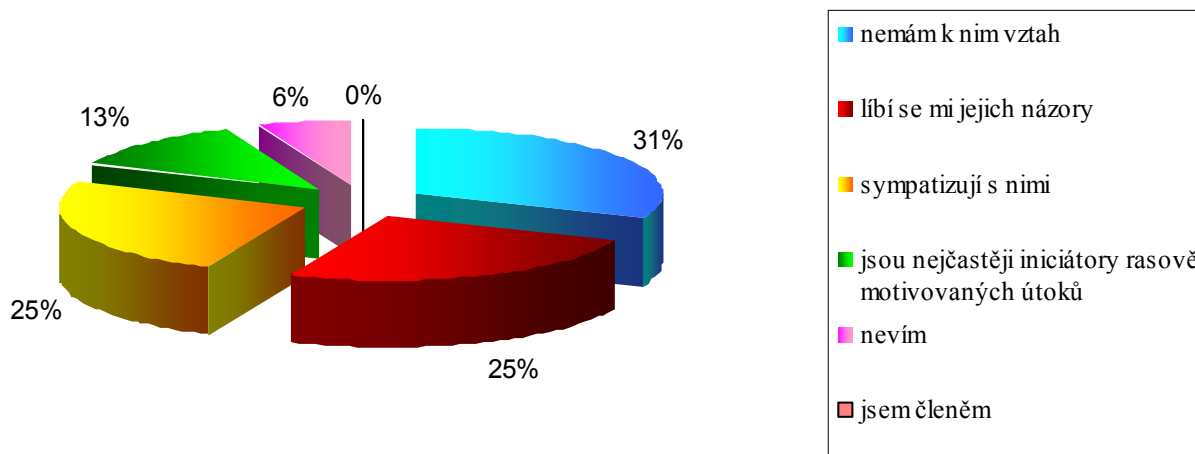
U této otázky jsou odpovědi zcela jednoznačné. 80%, tedy 64 respondentů z 80 vidí jako nejčastější oběti Romy. Muslimové a Vietnamci zaujímají 13% a pouhé 1% Židé.

Otázka č. 4 VADILO BY VÁM MÍT ZA SOUSEDY ROMY, MUSLIMY NEBO VIETNAMCE?

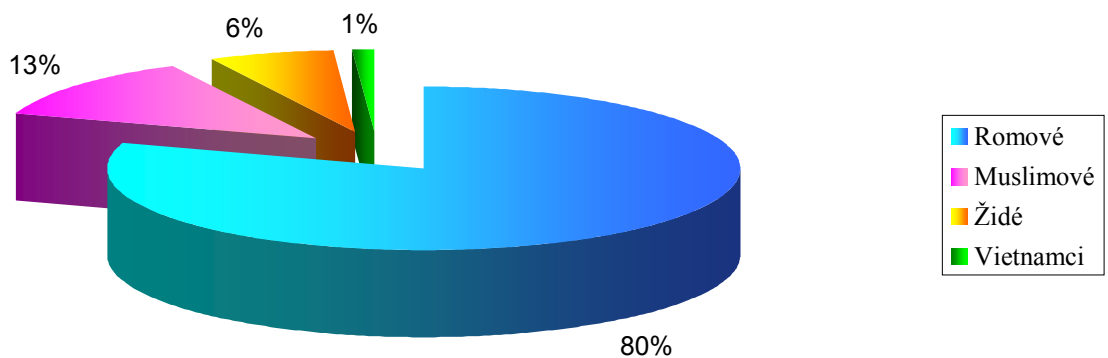
Z tohoto grafu je patrné, že by téměř polovina respondentů nesnesla Romy jako své sousedy. Dalším 25 respondentům by vadili všichni, 8 Muslimové a Vietnamci. Pouhých 19% by s žádnou z menšin nemělo problém.

Otázka č. 5 JAK VNÍMÁTE RŮZNÁ HNUTÍ, PROJEVUJÍCÍ SE RASISTICKÝMI MYŠLENKAMI?

Otázka vztahu českých obyvatel k extremistickým či jiným hnutím projevujícím se rasisticky, je poměrně rovnoměrně rozložena. 50% dotázaných uznává jejich názory a sympatizuje s nimi. 25 osob nemá k těmto hnutím žádný vztah, 10 osob považuje jejich členy za nejčastější iniciátory rasových útoků a 6% uvedlo odpověď nevím.

Otázka č. 6 KTERÉ ETNICKÉ A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY VE VÁS VYVOLÁVAJÍ NEJVÍCE ZÁPORNÝCH POCITŮ?

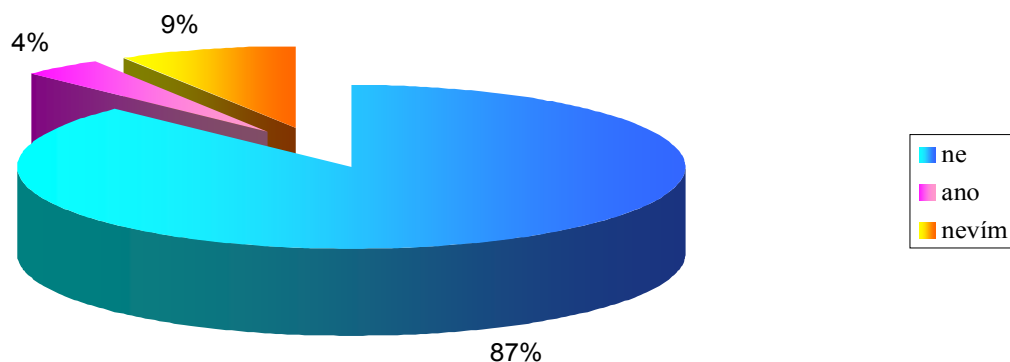
Jak si můžeme všimnout v běžném životě, Romové jsou společností vnímáni jako nejčastější oběti diskriminace a současně jsou nejčastěji terčem nenávisti. Celých 80% respondentů zvolilo v otázce záporných pocitů právě Romy. Na druhém místě je následují Muslimové s 13%, dále Židé s 6% a pouhé 1% tvoří Vietnamci.

Otázka č. 7 VADILA BY VÁM VE VAŠEM MĚSTĚ VÝSTAVBA UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ PRO PŘÍSLUŠNÍKY JINÝCH RAS?

Tuto otázku není třeba dál rozebírat. Pouze z grafu je jasně vidět celkový pohled na národnostní menšiny a jejich podporu ze strany státu. Každoročně vydává vláda miliony na podporu jejich života, a proto není překvapením, že by 54 dotázaných vadila výstavba ubytoven v jejich městě. Naproti tomu pouhých 11 osob by s tím nemělo problém.

Otázka č. 8 OVLIVŇUJÍ VÁŠ ÚSUDEK O JINÝCH RASÁCH NÁZORY OSTATNÍCH?

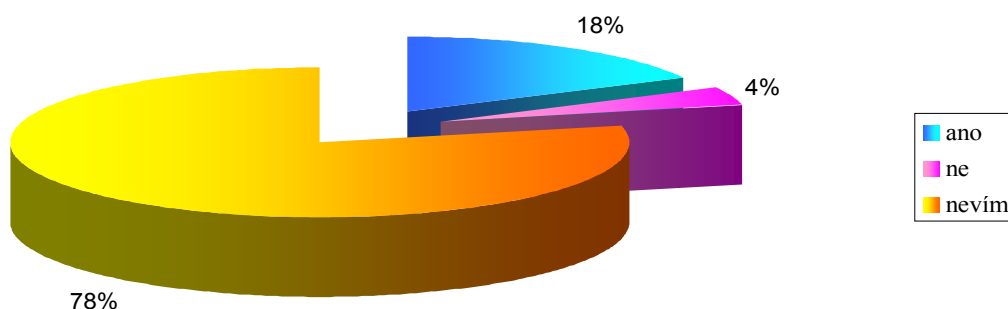

Zde je patrné, jak moc je česká společnost ovlivnitelná ze strany médií či jiných osob. Denně se setkáváme s prezentací zejména Romů, ať už v dobrém či špatném. Pouhá 4% přiznala ovlivnitelnost ze strany druhých, 9% neví a 87% uvedlo odpověď ne.

Otázka č. 9 MÁTE NĚJAKÉ NEGATIVNÍ ZKUŠENOSTI S PŘÍSLUŠNÍKY NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN? POKUD ANO, O JAKOU MENŠINU, A O CO KONKRÉTNĚ ŠLO?

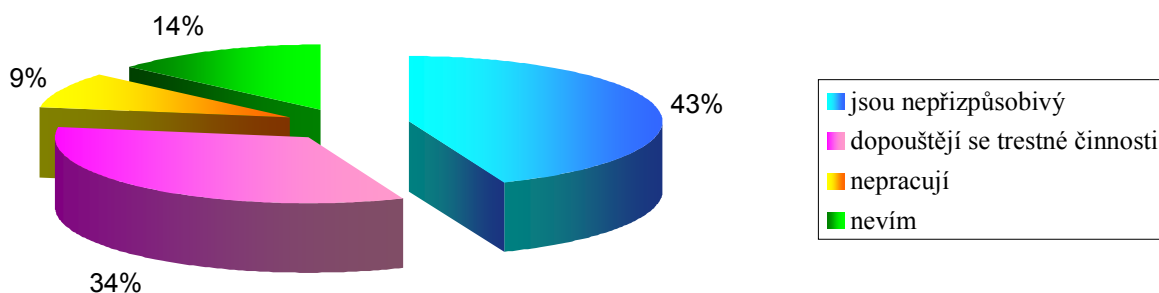
U této otázky byly odpovědi zcela jednoznačné. Respondenti mají negativní zkušenosti s Romy, především se jedná o krádeže, napadení a urážky. Pouze několik málo dotázaných žádné zkušenosti nemá.

Otázka č. 10 POMOHLI BYSTE ČLOVĚKU JINÉ RASY, KTERÝ JE NAPADEN?

V případě, že by se někdo objevil v místě, kde je Rom, Muslim či Vietnamec napaden rasistou, s jistotou by této osobě pomohlo 18% lidí. 4% by nepomohli a 78% neví. Tato odpověď je zcela pochopitelná, neboť nikdo není schopen s jistotou říct, co by byl schopen v dané situaci udělat.

Otázka č. 11 JAKÉ HLAVNÍ DŮVODY PŘIKLÁDÁTE ŠPATNÉ ZKUŠENOSTI S ROMY?

Vrátíme-li se zpět k otázce 6, kde 80% uvedlo jako nejméně sympatickou menšinu Romy, zde můžeme zjistit proč to tak je. Kromě 14% kteří neví, uvedlo 9% jako důvod to, že nepracují. Zbývajících 77% uvedlo důvody jako nepřizpůsobivost a páčání trestné činnosti. Jak už je uvedeno v teoretické části, Češi jsou obyvatelé s národním smýšlením, a proto veškerou kriminalitu a vše nové dávají za vinu právě přistěhovalcům. V naší společnosti jsou to zejména Romové.

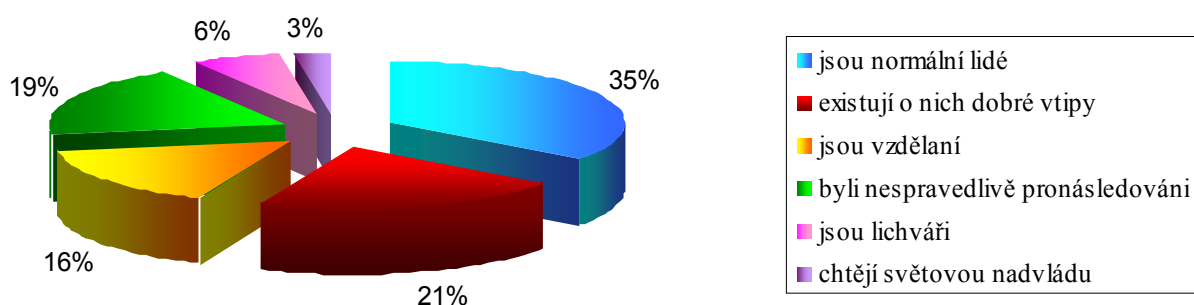
Otázka č. 12 JAKÉ ZNÁTE GENOCIDY? JAKÉ RASY, KDE?

Odpovědi na tuto otázku by se daly rozdělit na polovinu. 50% dotázaných pojem genocida vůbec nezná, druhá polovina uvedla zejména Židy. Jen málo odpovědí zahrnovalo i genocidu Romů, homosexuálů a Albánců. Přesto, že zmíněná druhá polovina neměla příliš vědomostí a znalostí ohledně tohoto tématu, překvapilo mě, že i tak existuje dost lidí, kteří mají alespoň malou představu. Možná by stálo za zamýšlení, zda by nebylo dobré rozšířit ve školách přednášky zaměřené právě na téma holocaust.

Otázka č. 13 MYSLÍTE SI, ŽE HOLOCAUST A TZV. “KONEČNÉ ŘEŠENÍ“ NĚČEMU PŘISPĚLO NEBO NĚCO NOVÉHO PŘINESLO? POKUD ANO, CO?

Kromě odpovědí že holocaust nic nového nepřinesl, mě zaujala odpověď: *“Nápad zřídit pracovní a koncentrační tábory nebyl až tak špatný, jen sloužil hloupé věci. Myslím si, že pracovní tábory by v této době mohly nahradit naše věznice.”* Tato myšlenka by jistě zaujala více lidí. Podíváme-li se na současný právní systém a sankce ukládané za nejrůznější trestné činy, bylo by možná mnohem účinnější posílat vězně do pracovních táborů, které by mohly zajistit lepší výsledky.

Otázka č. 14 VYBERTE VÁM NEJBLIŽŠÍ TVRZENÍ O ŽIDECH.

Narozdíl od Romů jsou Židé vnímáni jako normální lidé, jak uvedlo 28 respondentů. 17 dotázaných si myslí, že o nich existují dobré vtipy, 13, že jsou vzdělaní a podle 15 osob byli nespravedlivě pronásledováni. Pouhých 7 osob vidí Židy jako lichváře a osoby, které chtějí světovou nadvládu.

6.3 Potvrzení / vyvrácení hypotéz

HYPOTÉZA Č. 1

Hypotéza č. 1 se potvrdila. Jak jsem předpokládala, většina respondentů se s rasismem už skutečně setkala, zejména co se Romů týče.

HYPOTÉZA Č. 2

Ani druhá hypotéza nebyla vyvrácena a tak trochu souvisí s hypotézou následující. Lidé vidí jako nejčastější oběti diskriminace Romy, kteří jsou zároveň společností vnímáni negativně.

HYPOTÉZA Č. 3

Většina respondentů zaujímá negativní postoj spíše vůči Romům, než vůči Vietnamcům a Muslimům. Romové vyvolávají nejvíce záporných pocitů a 40% dotázaných by Romy dokonce nesneslo jako sousedy.

HYPOTÉZA Č. 4

Jak už vyplývá z předchozí hypotézy, lidé mají nejvíce negativních zkušeností právě s Romy. Respondenti se nejčastěji setkávají s krádežemi, fyzickým napadením a urážkami. To se projevuje i v celkovém pohledu na tuto menšinu. Romové jsou terčem diskriminace z důvodu jejich nepřizpůsobivosti a páčání trestné činnosti.

HYPOTÉZA Č. 5

Tato hypotéza byla téměř správná. 50% respondentů sympatizuje s názory extremistických hnutí nebo se jim líbí jejich názory. Naproti tomu 31% nemá k těmto hnutím vztah.

HYPOTÉZA Č. 6

Domněnka, že by velmi málo osob bylo ochotných pomoci napadené osobě jiné rasy nebyla ani potvrzena ani vyvrácena. 78% respondentů totiž uvedlo odpověď 'nevím', což je zcela pochopitelné. Nelze předem říci, jak by se člověk v takové situaci zachoval.

HYPOTÉZA Č. 7

Jak jsem správně předpokládala, spousta lidí skutečně nemá ponětí o tom, co slovo holocaust znamená. Na druhou stranu mě ale téměř polovina respondentů překvapila tím, že genocidu znají. I přesto, že se ve většině odpovědí objevili jako oběti Židé ve spojitosti s A. Hitlerem, je potěšující, že tázaní mají alespoň tušení o čem se jedná.

HYPOTÉZA Č. 8

Z výsledků dotazníku je patrné, že 35% dotázaných vnímá Židy jako normální lidi. Jen zanedbatelná část uvedla odpovědi takových typů, o kterých se můžeme dočíst v literatuře. Dá se tedy říci, že i tato hypotéza byla potvrzena.

ZÁVĚR

Záměrem práce bylo zmapovat aktuální projevy rasismu a antisemitismu. Z toho důvodu jsou v práci zvoleny pouze některé, dle mého názoru nejdůležitější body, související s tématem.

Rasismus se vyskytuje po celém světě a ani Česká republika není výjimkou. Otevření se demokracii přineslo naší společnosti velké množství problémů, na které jsme nebyli a bohužel stále nejsme připraveni. V současné společnosti rasismus stále existuje, a to dokonce i ve větší míře, než jakou si uvědomujeme. Češi jsou hodně xenofobní, neboť ve velké míře považují za příčinu svých aktuálních sociálně-ekonomických problémů nevyřešené otázky s migranty a s národnostními menšinami. Aktuálnost zmíněného tématu je zřejmá jak z médií, tak z postoje vlády a celkového chování obyvatel. Vztahy mezi majoritou a etnickými menšinami tedy nelze považovat za ideální. Nejen na straně majority, ale i u menšin je zřejmá značná přítomnost xenofobního chování, které se projevuje spoustou předsudků a netolerance. Negativní názory jsou v ČR směřovány zejména na Romy.

Tento problém zde pravděpodobně zůstane ještě dlouhou dobu a bude s ním třeba nadále bojovat. Otázkou ovšem je, zda je proti němu bojováno správně. Musíme pouze doufat, že se jednou lidé se stále vyšším nárůstem cizinců vypořádají a přijmou je mezi sebe. I přesto, že se v České republice pravděpodobně nedočkáme takového počtu sympatizantů extremistických hnutí, jako je tomu v jiných zemích (např. Francie), je třeba mít se na pozoru a provádět pravidelnou osvětu na školách, popř. zamezit dostupnosti knih s popíračskou tematikou holocaustu. Zvlášť důležité je nazývat problémy pravými jmény. Rasismus totiž není pouze o agresivitě a násilí, ale i o tom, co lidé nosí v sobě. Pokud o něčem mluvíme a vyslechneme i argumenty druhé strany, více o probraných věcech přemýšlíme a mnohem lépe je pochopíme. Lidé by měli být mnohem více tolerantní a naučit se žít ve společnosti odlišných etnik, neboť v budoucnu se nevyhneme další migraci a soužití s menšinami. Měli bychom tedy přestat negativně vnímat odlišnosti menšin a naučit se tolerovat cizí kultury a komunikaci s takovými lidmi.

Pokud se naučíme tolerovat jedince jiných ras, národností, barvy pleti, apod. a poskytneme jim prostor pro seberealizaci, můžeme se v tomto směru označit za demokratickou společnost. Zatím je ale zřejmé, že jsme stále xenofobně laděni, a to i přesto, že jsme měli dostatek času přijmout lidi jiných národů na našem území.

V práci jsem se krátce zmínila o tzv. popírání holocaustu. Na této kapitole mě nejvíce zaráží, jak je vůbec možné, že může někdo zpochybňovat existenci nacismu a "ikony" Adolfa Hitlera. U většiny lidí vyvolává tento pojem dojem, že se jedná o něco, co se týkalo pouze minulých generací. Někteří dokonce ani nemají představu o tom, co to slovo vlastně znamená a s čím je spojeno. Mezi takovými se ovšem najdou i lidé, kteří znesvěcují památky zemřelých

a ponižují pozůstalé. To se děje např. vědomou interpretací lží, smyšlených teorií o neexistenci holocaustu či pozměněním a ospravedlňováním průběhu této hrůzné události. V literatuře jsou takoví lidé nazýváni jako popírači holocaustu.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že Češi skutečně vnímají naši společnost jako rasistickou, zejména vůči Romům. Tato menšina čelí slovním urážkám, fyzickému napadení či zesměšňování v grafické podobě. Nesnášenlivost je zřejmá i tím, že by 40% respondentů nesneslo tyto obyvatele jako sousedy a vadila by jim výstavba ubytovacího zařízení pro tyto příslušníky. Vietnamci, Muslimové a další zde nejsou vnímáni až tak negativně. S rasovou nesnášenlivostí souvisí i vznik různých rasistických hnutí, se kterými spousta lidí sympatizuje, avšak z dotazovaných není nikdo členem. Pouze malá část dotázaných se s rasismem setkává jen v médiích, která ovšem často zveřejňované informace zkreslují a mohou tak ovlivňovat názory a pohled Čechů vůči menšinám.

Příčinou nesnášenlivosti Romů je několik. Nejčastěji se setkáváme s tvrzením, že jsou nepřizpůsobiví a dopouštějí se trestné činnosti. Podíváme-li však se do nejrůznějších policejních statistik, můžeme vidět, že to není tak úplně pravda. Trestná činnost se ze strany Romů skutečně vyskytuje. Není ovšem tak častá, jak si většina lidí myslí. Podle mého názoru tito lidé jen hledají důvody a ospravedlnění své nenávisti a xenofobního chování. Dále se vyskytlo i několik názorů, že nepracují. I zde ale existují jisté pochybnosti o pravdivosti tvrzení. Problém nezaměstnanosti je stejně jako u českých obyvatel individuální. Někteří pracovat chtějí, někteří ne. U Romů je ale největším problémem skutečnost, že jsou podporováni ze strany státu, s čímž se většina obyvatel zkrátka těžko vyrovnává. Lidé mají pocit, že nás Romové připravují o peníze, se kterými navíc neumí hospodařit.

Nyní se podíváme na Židy a jejich společenskou přijatelnost. Jsou bráni jako normální rovnocenní občané. Spousta lidí dokonce odsuzuje holocaust a nesouhlasí s pronásledováním Židů za druhé světové války. Zvlášť nesmyslné potom byly koncentrační tábory. Smutné ovšem je, že ne všichni mají povědomí o této hrůzné události s názvem holocaust. Proto by jistě bylo dobré zařadit do školních osnov přednášky, objasňující tuto problematiku. Zároveň by měli být děti vychovávány k toleranci odlišných kultur a etnik. Možná by se tím zvýšila šance na zlepšení celkového vztahu mezi majoritou a minoritou. Vše je závislé na každém z nás, jak se k menšinám postavíme. Přijmeme je mezi sebe, nebo budeme netolerantní? Otázka rasismu a antisemitismu tak zůstává otevřená a vše je pouze v našich rukách.

POUŽITÉ ZDROJE

Literární zdroje

1. BARŠA, P. *Paměť a genocida : Úvahy o politice holocaustu*. Praha : Argo, 2011. 283 s. ISBN 978-80-257-0368-7.
2. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II*. Praha : Police History, 1999. 187 s. ISBN 80-902670-4-1.
3. BURIÁNEK, J. *Kriminalita a její reflexe ve společnosti*. In: Česká společnost na konci tisíciletí 2. Materiál z konference pořádané Fakultou sociálních věd UK. Praha, 1999, s. 103-112. ISBN 80-7184-825-5.
4. DANICS, Š., KAMÍN, T. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha : Policejní akademie České republiky, 2008. 154 s. ISBN 978-80-7251-286-7.
5. DOČEKALOVÁ, P., ŠVEC, K. a kol. *Úvod do politologie*. Praha : Grada Publishing, 2010. 263 s. ISBN 978-80-247-2940-4.
6. FISHBANE, M.: *Judaismus: zjevení a tradice*. Praha : Prostor, 1996. 191 s. ISBN 80-85190-47-8.
7. FRIŠTENSKÁ, H. Interetnický konflikt po roce 1989 s ohledem na soužití s Romy. In: *Romové v České republice*. Praha : Socioklub, 1999. 558 s. ISSN 80-902260-7-8.
8. GABAL, I. a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě : konflikt nebo integrace*. Praha : G plus G, 1999. 341 s. ISBN 80-86103-23-4.
9. GOOLDHAGEN, D. J. *Hitlerovi ochotní katani*. Praha : Lidové noviny, 1997. 607 s. ISBN 80-7106-206-5.
10. HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisli*. Praha : ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-311-9.
11. HITLER, A. *Mein Kampf*. Landsberg am Lech. [online] 1926 [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.punkmp3.ic.cz/Mein_Kampf_CZ.pdf>.
12. CHARVÁT J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha : Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
13. CHMELÍK, J. *Extremismus*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 425 s. ISBN 978-80-738-0376-6.
14. CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7.
15. KOLÁŘOVÁ, M., ORAVCOVÁ, A., STEJSKALOVÁ P. *Revolta stylem : hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2011. 264 s. ISBN 978-80-7419-060-5.
16. Kolektiv autorů. *Cože? Já, a rasista?* Praha: Multikulturální centrum Praha, 2002, 31 s. ISBN 80-238-8066-7.
17. KOTLÁN, P. *Demokracie ve stínu*. Ostrava : SOKRATES, 2003. 173 s. ISBN 80-86572-07-2.

18. KRYL, M. a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Brno : Vakát, 2011. 260 s. ISBN 978-8-87317-14-3.
19. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
20. LAQUEUR, W. *Měníci se tvář antisemitismu : od starověku do dnešních dnů*. Praha : Lidové noviny, 2007. 216 s. ISBN 978-80-7106-927-0.
21. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha : Barrister & Principal, 2003. 656 s. ISBN 80-86598-45-4.
22. MARSHALL, G. *Spirit of '69 : a skinhead bible*. Dunoon : ST Publishing, 1994. 176 s. ISBN 189-89-2710-3.
23. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 1998. 335 s. ISBN 80-7178-226-2.
24. MIKO, V. *Anticikanismus v Čechách*. České Budějovice : Nová Forma, 2009. 132 s. ISBN 978-80-87313-02-2.
25. NEČAS, C. *Romové v České republice včera a dnes*. 4. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1999. 129 s. ISBN 80-7067-952-2.
26. OTTOLENGHI, E. *Autodafé : Evropa, Židé a antisemitismus*. Praha : Academia, 2012. 338 s. ISBN 978-80-200-2020-8.
27. PASÁK, T. *Český fašismus 1922 – 1945 a kolaborace 1939 – 1945*. Praha : Práh, 1999. 486 s. ISBN 80-7252-017-2.
28. PAVLÁT, L. a kol. *Židé. Dějiny a kultura*. 3. vyd. Praha : Židovské muzeum, 2005. 160 s. ISBN 80-86889-11-4.
29. PRŮCHA, J. *Multikulturní výchova : Teorie - praxe – výzkum*. Praha : TRITON, 2000. 167 s. ISBN 978-80-738-7502-2.
30. ŘÍČAN, P. *S Romy žít budeme – jde o to jak*. Praha : Portál, 1998. 143 s. ISBN 80-7178-250-5.
31. SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže : uvedení do problematiky*. Praha : Grada Publishing, 2010. 288 s. ISBN 978-80-247-2907-7.
32. SPIEGEL, P. *Kdo jsou Židé?* Brno : Barrister & Principal, 2007. 258 s. ISBN 978-80-8702-997-8.
33. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. 290 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
34. ŠIŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 200 s. ISBN 80-7178-648-9.
35. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu : multikulturní výchova v praxi*. Praha : Portál, 2008. 280 s. ISBN 978-80-7367-182-2.

36. ŠMAUSOVÁ, G. Rasa jako rasistická konstrukce. *Sociologický časopis*. 1999, č. 4. s. 433-446.
37. TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. Praha : Portál, 2007. 256 s. ISBN 978-80-7367-097-9.
38. VOLEVECKÝ, P. *Kybernetické trestné činy v trestním zákoníku*. Trestní právo. Praha : Novatrix, 2010. č. 7-8. 43 s. ISSN 1214-3758.
39. WISTRICH, R. S.. *Hitler and Holocaust*. United Kingdom : Weidenfield & Nicolson, 2001. 328 s. ISBN 978-80-7391-156-0.
40. WISTRICH, R. *Nacionalismus a antisemitismus v dnešní střední a východní Evropě*. Praha : Nakl. Franze Kafky, 1993. 257 s. ISBN 80-901456-0-4.
41. WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti : Člověk a jeho svět II*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2000. 223 s. ISBN 80-246-0099-4.

Legislativní dokumenty

42. ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky. In: *Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů*. Česká republika, 1992, částka 7,70. 24 s.
43. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod : jakou součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů*. Česká republika, 1992, částka 7,70. 24 s.
44. ČESKO. Předpis č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů. In : *Sbírka zákonů*. Česká republika. 2013. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>>.
45. JELÍNEK, J. a kol.; *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha : Leges, 2012. 1280 s. ISBN 978-80-87576-29-8.

Elektronické zdroje

46. Analýza dostupných soudních rozsudků pachatelů extremistické, rasově motivované a xenofobní násilné trestné činnosti. *MVČR. Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2012 [cit. 2013-12-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/analyza-dostupnych-soudnich-rozsudku.aspx>>.
47. Deklarace lidských práv a svobod OSN. *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech : Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace*. [online]. 1965 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-ras.diskriminace.pdf>>.
48. Racist violence in Europe. *ENRA – European Network Against Racism* [online]. 2011 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.enar-eu.org/Page.asp?docid=15845&langue=EN>>.

49. Extremistická hnutí: Seznam a popis extremistických hnutí v ČR. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 2007 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.nicm.cz/extremisticka-hnuti-seznam-a-popis-extremistickykh-hnuti-v-cr>>.
50. Hate crimes. *FBI* [online]. [cit. 2014-01-15]. Dostupné z WWW: <http://www.fbi.gov/aboutus/investigate/civilrights/hate_crimes>.
51. Fenomén holocaust. *Pražský hrad: Kancelář prezidenta republiky* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.old.hrad.cz/president/Havel/holocaust/>>.
52. EU-MIDIS: European Union Minorities and Discrimination Survey. *FRA - European Union Agency for Fundamental Rights* [online]. 2010. [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <http://www.fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/index_en.htm>.
53. Genderová identita. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2006. [cit. 2014-01-03]. Dostupné z WWW: <http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Genderov%C3%A1_identita>.
54. Hate Crimes Against Individuals with Disabilities. *Civilrights.org* [cit. 2013-12-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.civilrights.org/publications/hatecrimes/disabilities.html>>.
55. Informace o extremismu. Co je extremismus? *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>>.
56. KALIBOVÁ, K., CAJKL, O. *Neonacismus v České republice*. Informace pro učitele. [online]. 2007 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/dovedutopochopit/cd/texty/03c_neonacismus.pdf>.
57. LHOTKA, P. Cikánský tábor v Letech. *holocaust.cz* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.holocaust.cz/cz/history/camps/lety>>.
58. MAREŠ, M.; VEJVODOVÁ, P. Dělnická strana: profil české pravicově extremistické strany. *Rexter* [online]. 2009. [cit. 2014-01-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extremisticke-strany/2010/11/07/>>.
59. PECHOVÁ, O. Diskriminace na základě sexuální orientace. *Psychologie* [online]. 2009, roč. 3, č. 3 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-psycholog.eu/pdf/pechova.pdf>>.
60. Počet cizinců – Přehled aktuálního vývoje. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje>.
61. Pracovní definice antisemitismu. *European Forum on Antisemitism* [online]. 2012 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.european-forum-on-antisemitism.org/working-definition-of-antisemitism/cestina-czech/>>.

62. Programové prohlášení Výboru pro sexuální menšiny. *Vláda ČR* [online]. 2009 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/dokumenty/programove-prohlasenivýboru-66800/>>.
63. RAYBUM, N.R., EARLEYWINE, M., DAVISON, G. C. *Base Rates of Hate Crime Victimization Among College Students*. University of Southern California [online]. 2003 [cit. 2014-01-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.docs.google.com/viewer? a=v&q=cache:ISCL5fOudcJ:wwwrcf.usc.edu/~gdaviso/Library/Davison's%2520Articles/2003%2520JIV%2520Base%2520Rates%2520of%2520Hate%2520Crime%2520Victimization%2520Among%2520College%2520Students.pdf+&hl=cs&gl=cz&pid=bl&srcid=ADGEESh9mHuXZ8N0cvdotcL0nsPryzM7oVIKWXoVC4l4uHj2Hwy5WaAuH64bMFUyO2Gz-p9qsyUfphibNL2fOzDRb1zcixH3jIGiHcjBsm13ONWGFts5eEvcL22OkU4YGRWogNPJSz&sig=AHIEtbRv6uy88zLqqakGCpA1sVJOXEgjpQ>>.
64. Sčítání lidu, domů a bytů 2011. *Český statistický úřad* [online]. 2009-2011 [cit 2013-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.scitani.cz/>>.
65. Středisko bezpečnosti ŽOP. Výroční zpráva o projevech antisemitismu za rok 2012. *Židovská obec v Praze* [online]. 2012 [cit. 2014-03-02]. Dostupné z WWW: <http://www.kehilaprag.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=276&lang=cs>.
66. SPURNÝ, J. Psychologická podpora objasňování a vyšetřování trestných činů extremistickým podtextem. *Ministerstvo vnitra ČR. Kriminálnístika* [online]. [cit. 2014-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminálnístika/2007/01/spurny.pdf>>.
67. Xenofobie. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 2006 [cit. 2014-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.cs.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>>.
68. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 70/1999 Sb., kterým se upravuje činnost příslušníků Policie ČR na úseku boje proti extremistické kriminalitě.
69. Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. *Romea.cz* [online]. 2013 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/dokumenty/Zprava_romove_2013.pdf>.
70. Zmocněnkyně vlády pro lidská práva: Varuji před zneužitím problémů na severu Čech extremisty. *Vláda ČR. Archiv zpráv pracovních a poradních orgánů vlády* [online]. 2011 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/zmocnenkyne-vlady-pro-lidska-pravavaruji-pred-zneuzitim-problemu-na-severu-cech-extremisty-87263/>>.

71. Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, vyhodnocení plnění koncepce boje proti extremismu pro rok 2011 a koncepce boje proti extremismu pro rok 2012. *MVČR. Odbor bezpečnostní politiky* [online]. 2012 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-protiextremismu.aspx>>.
72. Žhářů z Vítkova se zastávají tisíce lidí na Facebooku. *Lidovky.cz* [online]. 2010 [cit. 2013-12-14]. Dostupné z WWW: <http://www.lidovky.cz/zharu-z-vitkova-se-zastavaji-tisice-lidi-na-facebooku-p08-/ln_domov.asp?c=A101024_120423_ln_domov_spa>.